

BRASSICA NAPUS.

Капуста рьпзатая; Дикая рьпа.

Planta copiosissime cultura crescens. Cl. Tetradyn. O. Siliquosæ. O. N. Cruciferæ. Biennis. *Usualia sunt:*

SEMINA, rotunda, fusca, nucleos albos, oleo factos includentia, amariuscula, acricula. **RADIX.**

Q. Oleosa. Tertiam partem ponderis olei unguinosi largiuntur; immatura vero semina dant vilius et parcius.

V. Eadem quæ cæterorum oleorum.

U. Oleum napinum (*рьпное масло*) e seminibus **B. Napi**, ubi probe maturuerunt, expressum, in militari praxi aliis oleis, pretii carioris, substitui potest, præcipue depuratum, quod etiam ad enervanda venena fertur efficax. Saponi insuper viliori, et opificiis laneis crudum inservit, præterea ad lampades adhibetur; ardens tamen, fuligine sua pectus gravare, supellectilem inquinare, et stupa dum extinguitur graviter foetere, perhibetur. Radices napinæ in Gotlandia edules et sapidæ sunt. Ob dulcem succum eas levare tussim, haud est absimile vero. Scorbuticis prosunt.

CANNABIS SATIVA.

Конопля.

Planta, Indiæ indigena, in Ruthenia ubivis locorum per hortos et agros abundantissime colitur, in Perside, nec non ad Wolgam, Achtubam, et ad fl. Török crescit spontanea. Cl. Dioecia. O. Pentandr. O. N. Urticaceæ. Annuæ. *Usualia sunt:*

SEMINA (fructus bi-valvati) subrotunda, glabra, binis valvis, oleoso-mucilaginosa. Immatura, impura, quandoque et rancida, improbantur. Provinciarum (Rossiæ albæ) Witebscensis et Mohilowiensis Cannabis præ cæteris laudatur.

Q. In oleoso et mucilaginoso residet principio. Odor plantæ virosus.

V. Seminum demulcens; sedans; nutriens.

U. Scopo involvendi, semina diarrhœis, stranguriæ, ab inflammatione viarum uriniferarum, apta sunt, sic blennorrhagiæ, urolithiasi; imo etiam in ictero spasmodico, tussi catarrhali, profuisse feruntur. Arabes, teste **SIMEONE SETGI**, exprimunt succum ex foliis inebriantem, cacumina item cum melle comedunt (**LISTER**), ad propitiandam animi domesticam sollicitudinem, quod occasionem, ut verosimile est, dedit, succum Cannabis sativæ in opii locum proponendi. Caffri loco nicotianæ illam fumant.

D. Uncia seminum cum libra bullientis aquæ conteritur, atque colatur, ut fiat emulsio; vel semuncia seminum libra bullientis aquæ infunditur. Semina contusa, lactique incocta, pro cataplasmate adhibentur.

CAPSICUM ANNUUM.

PIPER INDICUM; P. HISPANICUM seu TURCICUM.

Перецъ стручковый, Испанскій или Турецкій.

Planta annua Indiæ Occidentalis et Americæ Australis; in India Orientali et apud nos frequenter culta. Caule herbaceo, floribus solitariis, fructibus polymorphis. Cl. Pentandr. O. Monogyn. O. N. Solanaceæ. Usualis est:

FRUCTUS, capsula baccata, plerumque conica et longa, vel ovalis, cordiformis, angulata, globosa etc., rubra vel lutea, seminibus reniformibus, compressis, albidis referta. Ex Hispania et Indiis Occidentalibus jam præparatum, pulveris nempe forma, ex baccis piperis longi siccatis et seminibus privatis facti, ad nos importatur, subinde chlorido sodii et oxydo plumbi adulteratum. Ad detegendum plumbum, Capsicum in aceto coquendum est, et liquor colatus secundum chemiæ præcepta explorandus (Videsis Oxydum Plumbi).

Q. Eximia, proprio innixa principio. Odor recentis est nonnihil obstupefaciens; sapor piperi analogus, magis vero stimulans, pungens, ignis ad instar urens et mordens, diu remanens, nec siccatione auferendus. Secundum analysin Cl. BRACONNOT partes constitutivæ sunt: principium acre (capsicinum), cera rubra, materia azotica aqua solubilis, gummi, pectas*) potassæ, citras potassæ, phosphas potassæ, nec non chloridum potassii. Principium Capsici acrimoniam constituens, alcalinum esse creditur, coloris flavescente-rubri, odoris balsamici haud ingrati, gustus debilis balsamici, cito in aerem et urentem abeuntis; solubilius in aqua, et majori pollens saturationis capacitate, quam cætera alcalia vegetabilia; cum oxydo plumbi et acido hydrochlorico sal formans triplex, acrimonia vix cedens alcali mero. Infusum Capsici decomponitur nitrate argenti, bichlorido hydrargyri, acetate plumbi, sulphate ferri, sulphate zinci, s. cupri, sesquicarbonate ammoniæ, carbonatibus alcalinis, alumine et infuso gallarum; acida vero, fortiora etiam, citra incommodum, cum eo misceri possunt.

*) Acidum pecticum, aliis acidum gelatinicum est.

V. Stimulans; peptica; externe rubefaciens.

U. Culinaris, præsertim apud indigenos. In India pro conficienda peculiari conditura, Achiar, Atchar, Atsiaar, dicta, magna dispenditur copia, nec non pro acetariis, aliisque edulibus quotidiano venit usu regionum calidiorum incolis, qui acerrimas istas capsulas cum pane impune comedunt, aliaque acria aromata commode ferunt. Qua calefaciens ventriculum, quin pulsus aut cerebrum exinde turbentur, multis in morbis indicatur, languorem, torporem et atoniam secum ferentibus, hinc dyspepsiæ convenit, anorexiæ, flatulentia, rheumatismo, podagræ, paralyti, hydropi aliisque cachexiis tonica exposcentibus, præsertim martialibus junctum. In febribus intermittentibus protractis et repullulantibus cum successu adhibuit Capsicum BERGIUS, sub forma pulveris, drupis lauri nobilis nuptum. Iisdem in febribus cinchonam adjuvat. Laudatur in typho, vi vitali submissa, paralyti aut pronitate humorum in putredinem minante. Cynanchæ et scarlatinæ malignæ multas fert opes, æque ac lethargicis affectionibus, tam externe, quam interne. In vomitu nigro, quo febris flava adoriri solet, cum successu exhibitæ sunt pilulæ e fructus Capsici annui drachma, farine secalitiæ granis quinque et aquæ s. q. ad formandas pilulas duodecim, quarum una secunda quaque hora propinabatur. Prævalente habitu serofuloso, in nostalgia, qua imprimis Parvo-Rossi, per oras boreales militare coacti, affliguntur, a multis in connubio martialium commendatur. Succus baccarum Capsici recentium in ophthalmiis chronicis, æque ac infusum in amaurosi, oculis guttatim instillata, protracto præsertim usu, maxime utilia dicuntur. Condimentum, Anglis *Cayenne pepper* dictum, ex Cayenna adlatum atque a Britannis

medicinæ loco adhibitum, e seminibus Capsiei frutescentis seu baccati (bird pepper), mola contritis, farina triticea et panis fermento componitur; massa in furnis siccata pulveris formam facile subit.

D. Fructus Capsiei annui in pulvere a duobus ad sex grana, cum ligno quassiae amaræ, vel alio congruo exhibetur.

CARDAMOMUM MINUS.

Кардамонъ.

Alpinia Cardamomum ROXBURGH; *Elettaria Cardamomum* WHITE; *Amomum repens* SONNERAT; nuperrime *Matonia Cardamomum* a SMITHIO ad nomen MATONIS, ut pote qui primus genus hocce distincte stabilivit, insignita. In India Orientali, Java, Ceylona, Cochin et Calicut, in locis nemorosis ad radices montium crescit; ad littora etiam Malabar in summis montibus humidis et umbrosis frequens; præcipue in provincia Winand, ad montes orientales Ghauts dictos, optimum colitur. Cl. Monandr. O. Monog. O. N. Scitamineæ. Perennis. *Usualia sunt:*

SEMINA, aromatica, nigricantia, capsulis inclusa triquetris, utrinque acuminatis, longitudine linearum quinque, pericarpio fragili pallide-luteo instructa, quæ *Cardamomi minoris fructus* vocantur *). Sero jam autumno collecta, moderato igne caute siccantur, ut color eorum viridis in flavum stramineum abeat. Fructus hi præcipue ab Anglis ad nos apportantur. Venalibus in-

*) Fructuum species diversæ dantur: 1) Valli-kai, fructus optimi; 2) Nadu-kai qualitatis mediocris et 3) Poulo-kai fructus nondum maturi.

terdum vetusta, vermiculosa, semihiantia, marcida, situm redolentia, rei medicæ aliena, admiscentur.

Q. Sapor acris, aromaticus; odor fragrans, acceptus. Constant semina hæc: mucos, facula, resina, et oleo æthereo, cui imprimis virtutem suam debent. Alcohol vel æther, dum in illis semina digeruntur, efficaciam eorum recipiunt, aqua vero exiguum tantummodo partem extrahit. Infusum Cardamomi minoris aquosum turbidum est, quod addito alcohole, acidis, solutione bichloridi hydrargyri vel disacetatis plumbi, colorem mutando, præcipitatum floccosum deponit. Sulphas ferri idem facit, non tamen, ut modo memorata, colorem mutat. Tinctura seminum Cardamomi minoris, addita aqua, colorem luteum induit.

V. Stimulans permanens; aphrodisiaca; stomachica; anthelminthica; tonica; minus tamen excalefaciens, quam alia aromata.

U. Remedium est efficax in debilitate ventriculi, dyspepsia, cardialgia, nec non enterodynia flatulenta. Qua adjuvans, amaris nuptum, in stomachi affectionibus, a podagra oriundis, usitatum; cum rheo et magnesia in colica infantum flatulenta optimum; cum purgantibus, ad moderanda tormina, adultis convenit. Ut condimentum ciborum insuper adhibetur, et variis medicamentis in atonicis canalis intestinalis affectionibus commode additur.

D. Pulveris grana quinque ad scrupulum; in infuso, præcipue vinoso, drachma una alterave præscribenda.

CAREX ARENARIA.

GRAMEN RUBRUM.

Осока песчаная.

In solo arenoso, præsertim mobili, per totam Rosiam crescens; in Wolgæ sabuletis copiosissima. Cl. Monœc. O. Triandr. O. N. Cypraceæ. Perennis. *Usualis est:*

RADIX prælonga, repens, articulata, nodosa, extrinsecus rubens, intus alba; Majo et Junio colligenda. Cum Carice hirta et *C. intermedia* neququam confundenda; prior ex nodis et interstitiis fibras emittit, spicis omnibus oblongis, femineis, remotis, vaginatis, vaginis lanato-villosis, capsulis hirtis; altera autem crescit in pratis paludosis, spicis est longioribus, mediis masculis, superioribus et inferioribus vero femineis, capsulis marginatis, membranaceis.

Q. In principio extractivo mucilaginoso, et pauca resina balsamica residens. Odor radicis recentis resinoso-terebinthinaceus debilis, haud ingratus, turionum pini odori analogus, siccatae vix ac ne vix ullus; sapor farinaceus, amaricans, dulciculus, nonnihil irritans. Partes constitutivæ necdum recte indagatae; cæteris prævalent principium extractivo-mucilaginosum, amyllum et resinæ balsamicæ tantillum. Quatuor unciaë radicis, **PFAFFIO** teste, 6—7 drachmas extracti aquosi, 2—3 spirituosi, majori amaritie pollentis, largiuntur, extracto utroque odorem guajaci æmulante. Ipsa radix a tinctura jodi colore atro-cæruleo tingitur.

V. Systema vasculare et lymphaticum incitando,

cutis renunquæ secretionem promovendo, in morbis ex abnormi humorum mixtione et vasorum secernentium atonia provenientes, imprimis utilis est. Sarsaparillæ aliisque hujus prosapiæ haud absimilis, imo nonnullis palmam eripiens, qua remedium leniter excitans, diaphoreticum et diureticum, sic dictis purificantibus adnumeratur.

U. Ut pote remedium, quod morbidam reproductionem cohibet, imprimis syphilidi, cutis sceditibus herpeticis, impetiginosis, imo arthritidi, rheumatismo, nec non morbis chronicis variis, viscerum obstructionibus stipatis, cum successu opponitur. Pro succedaneo sarsaparillæ habetur, eique ob levius pretium a quibusdam substituitur.

D. Concisæ radicis uncia in aquæ libra coquitur ad semilibram, et vasulatum præbetur.

CARUM CARVI.

Тминъ; Тимонъ.

Planta caule ramoso, foliis basi vaginantibus, involuero vix ullo, in pratis Rossicæ, præsertim australis, spontanea. Cl. Pentand. O. Digyn. O. N. Umbelliferæ. Biennis. *Usualia sunt:*

SEMINA (fructus diachæni) ovato-oblonga, fusca, striata, aromatica; arena, lapillis et aliis impuritatibus, sedulo rejiciendis, interdum contaminata.

Q. In oleo volatili residens; odor peculiaris aromaticus, gravis, haud ingratus; sapor aeris, amaricans, aromaticus, calefaciens. Seminum cultorum et volumen majus, et aroma gustui gratius, et major olei quantitas, quam sponte crescentium. Destillationis ope

semina oleum produnt æthereum decolor, acre, urens.

V. Stimulans; excalefaciens; carminativa; resolvens; galactopœa.

U. Panis, nec non aliorum ciborum condimentum; inter indigena non spernendum exstat stimulans, in nervos abdominis imprimis agens. In dyspepsia, præcipue infantum, flatuum molestiis, et spasmodica vomitione sese manifestante, vel si malum hujusmodi adultos ex perfrictione, vel ciborum abusu, vel vigente malo hypochondriaco, vel hysterico invaserit, admodum habetur remedium. Lac etiam nutricum auget (DAREL). Infusum cum melle mucum pulmonum resolvit (BLAIR). In colica flatulenta fomentationes tepidæ ad abdomen, vel clysteres, ex infuso concentrato parati, utiles esse solent.

D. Vel masticantur semina, vel in pulvere cochlearibus parvis per se, aut in jusculis adhibentur. Oleum tam interno quam externo usui idoneum. Interne ad quinque propinatur guttas cum saccharo; externe vel per se, vel cum linimento ammoniæ. Pro frictione, olei semidrachma, linimenti ammoniæ uncia; pro clystere decem, aut viginti guttæ, in tantillo alcoholis soluti et cum tepida aqua permisti, adhibentur.

CARYOPHYLLUS AROMATICUS. L.

EUGENIA CARYOPHYLLATA. THUNB.

Гвоздичное дерево.

Arbor pulchra et procera Indiæ Orientalis, in insulis Moluccensibus, præsertim Amboyna, Honimoa, Oma et Nousalant crescens, novissimisque temporibus

ad alias etiam insulas, nempe Mauritiā, Cayennā, Dominicā et Sumatrā, translata et ibi culta. Cl. Icosandria. O. Monogynia. O. N. Myrtaceæ. *Usuales sunt:*

FLORES involuti, seu gemmæ florales (*Caryophylli aromatici*, *Гвоздика*), clavulis forma similes, leniter siccati ex fusco nigricantes; calyce infundibuliformi, quadrifido; petal. 4; bacca sicca, ovata, laciniis calycis coronata. Flores colliguntur mense Octobri et Novembri, antequam aperiantur, et dum adhuc sint virides, siccanturque solis calore, postquam per aliquot dies fumigati erant. Eligantur sat fusci, grandes, ponderosi, e quibus ungue pressis olei aliquid exsudet; leves autem, molles, rugosi, sordidi, pallidi, odore et sapore carentes rejiciendi sunt.

Q. Caryophylli bonæ notæ gaudent odore forti, peculiari, grato, fragrante, balsamico et aromatico; sapore nonnihil amaricante, acri, qui diu in ore permanet. LODIBERT in his floribus invenit caryophyllum; pleræque tamen Caryophylli species, teste TROMMSDORF, vix ulla ejus continent vestigia. Aqua recipit Caryophyllorum odorem, sed parum extrahit eorum saporis. Alcohol utrumque elicit, et evaporatus relinquit extractum pungens et urens, absque ullo odore. Æther extrahit omnes eorum qualitates, et dum tinctura evaporatur, sat magna remanet quantitas resinæ admodum pungentis, aeris et pinguis, et aliqua pars principii extractivi.

Oleum destillatione obtentum, ab initio coloris expers est; dein successive in mere flavum, imo fuscoflavum abit. Odorem intensum spargit caryophylleum; saporis aeris, urentis, pungentis est; pond. spec. = 1,232. Paululum saltem tincturam heliotropii ru-

bro inficit colore, et BONASTRE ac SOUBEIRAN testibus cum alcalibus mixtionem init. Venale, quod prostat, oleo ricini plerumque adulteratum est.

V. Stimulans; exæstuans; stomachica; menagoga; masticati, copiam salivæ præciciunt.

U. Caryophylli aromaticis substantiis proprias virtutes possident in summo gradu; hinc cum fructu adhibentur in morbis abdominis atonicis, quo spectat dyspepsia, status mucosus canalis intestinalis, diarrhœa, nausea, vomitus, colica, nisi status febrilis et dispositio ad inflammationem vel activas hæmorrhagias usum eorum prohibeant. Sed imprimis, ut sapor remedium, quæ interne summuntur, emendetur, haud secus ac cortici cinchonæ, in infusis et pulvere, ut melius digeratur, addi solent. Externe adduntur aromaticis cataplasmatibus, abdomini imponendis in rheumatica et spastica affectione canalis cibarii, vomitu, diarrhœa, cholera, et ad fluxum mensium vel lochiorum promovendum; ingrediuntur etiam pulveres et electuaria, dentibus purgandis inservientia. In India mos est in paralysi uti balneo, quod flores excipit, vel linimento ex oleo, cui iidem incocti sunt. Odoramentis præterea inserviunt, et balsamis, pomadis, nec non pulveri fumali addi solent.

Oleum Caryophyllorum, ut corrigens, jungitur extractis amaris et resinis cathartico-drasticis, quorum vis purgans intenditur hoc connubio, et nonnunquam gossypio exceptum denti carioso applicatur ad odontalgiam sopiendam, nec non linguæ illinitur in paralysi ejus ad dolores pacandos. Sed hæc praxis cum grano salis, et quidem tunc solummodo tentanda est, quando nulla inflammatio adest; secus mitigati ad tempus dolores iterum cum majori violentia recrudescent.

Cariei admotum plagam ossis, morbo correptam, sanasse fertur. Idem in natali arboris solo remedium est in paralyti suctum.

D. Florum grana quinque usque ad decem cum saccharo in pulvere; olei gutta ad duas vel tres, cum saccharo tritæ pro dosi propinantur; fit etiam infusum ex drachma Caryophyllorum et uncis sex aquæ fervidæ, quod cochleatim porrigitur.

CASTOR FIBER.

Бобръ.

Animal Europæ, Asiæ et Americæ borealis mediæque, cujus numerosæ familiæ, gregatim habitantes, in locis desertis, nemorosis, ad fluviorum et lacuum ripas ædificia sua struere solent. Sæpe in Rossia et Siberia, rarius in Livonia et Polonia, nonnunquam in Germania, frequentissime autem in Canada capitur. Cl. Mammalia. Ordo. Glires. Fam. Castorina. A quibusdam inter amphibia numeratur. *Usuale est:*

CASTOREUM (*Боброя ступя*), substantia peculiaris, in folliculis excretoriis (neutiquam vero testiculis) utriusque sexus, inter anum et genitalia externa sitis, collecta et membranulis tenuioribus intertexta. Animal quatuor folliculis præditum est, quorum minores superiores, substantia pinguinosa (non vero Castoreo, ut quidam putare malunt) sunt repleti, majores vero inferius positi, Castorei ad uncias duas largiuntur. Ex his etiam voluminosior folliculus Castoreum præstantius præbet. Capto animali folliculos præscindunt venatores, et siccant per septem vel octo circiter dierum spatium sub solis (neutiquam fumi) influxu.

Q. Castoreum est substantia, in cellulis folliculi membranaceis secreta, resinoso - oleosa, spissa, unguinosa, inflammabilis, extrinsecus grisea, intus flava, odoris aromatici gravis, eoque gravioris, quo Castoreum præstantius censetur; saporis nauseosi, amaricantis. Venale prostat duplicis generis, scilicet: 1) *Castoreum Ruthenicum s. Sibericum*; hoc inclusum est folliculis largis, piriformibus, ponderosis et solidis, qui siccati colore fusco - hepatico distinguuntur; et 2) *C. Canadense*, quod continetur folliculis parvis, oblongis, duris, tenuibus, curvatis, extrinsecus corrugatis. Castoreum Ruthenicum habetur præstantius; ammonia tractatum, album colorem induit, Canadense vero aurantiacum. BOUILLON LAGRANGE in Castoreo carbonatem potassæ, calcariæ, et ammoniæ, ferrum, resinam, substantiam mucilaginosam, nec non extractivum, et oleum volatile detexit. THIEMANN et LAUGIER in Castoreo Canadensi acidum benzoicum reppererunt; BIZIO vero ex Castoreo, in alcohole cocto, substantiam peculiarem, *Castorinum* nuncupatam, præcipitatione obtinuit, non tamen adeo distinctis qualitatibus prædita est ista substantia, ut pro principio peculiari haberi mereatur. Alcohole, spiritui vini et ammoniæ, imo aquæ, Castoreum communicat suas qualitates.

V. Ejusdem stimulans; nervina; antispasmodica; anodyna; menagoga; aphrodisiaca; moscho similis. Volatilem fugacemque præbet systemati sensifero stimulum, qui remissionem præcedentium turbarum infert; cum tamen majorem quam mosehus resinæ copiam contineat, multo diutius incitat, vasa in primis sanguifera adficiendo.

U. In typho nervoso, directa atonia orto, pulsu arteriarum debili, tremulo, intermittente, deliriis

stipato; in febris intermittenibus, adynamia conspicuis; item in hypochondriaseos et hysteriæ symptomatibus, irritabilitate abnormi, citra tamen nauseam et vomendi conatus, molestis; imo in enterodynia spastica, cum flatuum copia juncta, est eximie efficacitatis. Multum præstat in spasticis motibus apyretis, quibus hysteriæ menstruis deficientibus vexantur. Tulit etiam præconia in spasmodico asthmate, lipothymia, vertigine, insultibus hystericarum apoplecticis, epilepsia etc. Ob vim uterum stimulandi exhibetur cum fructu adversus spasticos puerperarum dolores, aut catameniorum suppressionem.

D. Pulveris forma a granis quinque ad semiserupulum, vel etiam scrupulum, cum saccharo, magnesia, aut gummi arabico datur, adjunctis, pro re nata, radice valerianæ off. camphora et opio. Pilulæ etiam fiunt ex eodem cum extracto marrubii vulgaris, menyanthidis trifoliatæ, assa foetida et pulvere radicis rhei. Pro elytere drachma sufficit.

CENTAUREA BENEDICTA.

CARDUS BENEDICTUS.

Волнецъ курявый; Стоголовникъ.

Planta in Europa australiore, præcipue in insulis Archipelagi frequens; in hortis vulgo culta. Cl. Syngen. O. Frustranea. O. N. Synanthereæ. Annuæ. *Usualia sunt:*

HERBA florens, peramara, floribus compositis, tubulosis, croceis; calyce cum foliis adjacentibus ope texture arachnoideæ cohærente. SEMINA, oblonga, leviter incurva, basi ad latus exsecta, striata, supra mar-

gine serrato coronata, cortice griseo, amaro vestita, intra quem medulla alba, dulcis.

Q. Sapor herbæ pure et intense amarus inhærens; seminum dulcis, mucilaginosus; odor ingratus herbæ. Extractivo amaro nititur.

V. Stomachica; antacida; sudorem blande movens. Vomitum ob amaritiam nauseosam aliquoties movit.

U. In infirmitate stomachi, pituita gravati, et lenta digestionem hinc orta, præsentanei effectus, bilem corrigendo, digestionem firmando, stases pituitosas solvendo, ipsi vermium genesi officiens. In febribus intermittentibus diuturnis, obstructione viscerum stipatis, expedit extractum, cum extracto matricariæ chamomillæ, fumariæ off. tritici repentis, addito acetate potassæ liquido; valentius adversus stases diuturnas reserandas, quam potentiora stimulantia agit. In ipsis febribus remittentibus, ubi ventriculus et intestina humoribus viscidis scatent, extractum plurimi pensum cum tinctura valerianæ, et infuso serpentariæ virginianæ. In morbis pulmonum, ad solvendas stagnationes in glandulis pulmonalibus, movendos screatus, a quibusdam laudatur. In tabe et hydropibus eximium est adminiculum aliorum, scillæ m. exemplo et gummi guttæ, quibus officit, quominus ventriculo insidias struant. Denique ulcera tibiæ inveterata et profunda, persanata fuisse feruntur emplastro, quod folia Centauræ exceptit (ARNOLD). Semina ad sudorem movendum data sunt cum successu, item ad eruptionem variolarum et morbillorum accelerandam.

D. Exhibetur in aqua bulliente infusa herba, vel extractum aquosum: hoc frequentius et commodius illa. Extractum a granis decem ad scrupulum exhibetur in pilularum forma. In infuso, ad aquæ bullientis un-

cias octo semuncia herbæ. Seminum emulsionis forma convenientissima; opus vero habet ad minimum decuplo aquæ, et grisea evadit.

CENTAUREA CALCITRAPA.

CARDUUS STELLATUS s. CALCITRAPA.

Чертополохъ звѣздчатый или хохлатый; Присоротникъ; tatarice Кюралъ.

Planta in australibus Rutheniæ oris, in primis vero Chersonesi tauricæ atque Iberiæ, in locis incultis et ad vias copiose crescens. Cl. Syngenesia. O. Frustranea. O. N. Synanthereæ. Annua. *Usualis est:*

HERBA, foliis pinnatifidis, linearibus, dentatis, caule piloso, calycibus subduplicato-spinosis, sessilibus, corollis radii purpureis, disci albidis.

Q. In principio extractivo amaro residet.

V. Resolvens; diuretica; seminum præcipue adstringens.

U. Ab incolis Chersonesi tauricæ decoctum herbæ in profluviis alvi asthenicis cum successu adhibetur. In obstructionibus etiam valet, quo in casu succo taraxaci, fumaricæ off. etc. videtur esse analogæ. Laudatur quoque in febribus intermittentibus, in iis, ut verosimile est, quarum proxima causa in visceribus infaretis latet. Calculosis utilem esse plura exstant documenta.

D. Exhibetur plerumque forma decocti e semuncia herbæ siccatae et concisæ in aquæ libris tribus et semis, ad remanentiam bilibræ parati, et vasculatim sumendi. Pulveri pariter locus est, cujus scrupuli duo aliquoties in die sumuntur. Succu foliorum re-

cens expressi, in qualibet aqua aromatica soluti, drachma, vel sicilicus, per diem bibitur.

CERVUS ELAPHUS.

Олень.

In tota septentrionali regione, præprimis autem in Kamtschatka. Æstivo tempore gregarie silvas ac montes elatiores, hiemali vero depressa muscosaque loca inhabitare solet. Cl. Mammalia. O. Bisulca. Ruminantia. *Usualia sunt:*

CORNUA, solida, ramosa, ab aliorum ruminantium cornubus facile distinguenda. Datur in officinis, præter integra cornua, *Rasura cornu Cervi*, seu *C. C. raspatum*, griseo-albicans, fragile. **SEVUM**, quod ex capsulis adiposis, præsertim renalibus, animalis hujus eliquatur. *Rasura cornu Cervi* solet aliquando a turpiluericupidis lignea scobe falsificari, sed fraus colore albissimo, ac difficili fragilitate detegitur. **Sevum** flavescens, rancidum, amaricans, minus aptum est usui medico.

Q. Cornu: mucilaginoso. Odor et sapor nullus. Prunis inspersa rasura fœtidum spargit odorem. **C. C. rasum**, cum aqua diutius in vasis clausis excoctum, præbet liquorem, qui refrigeratus *Gelatina cornu Cervi* dicitur. **Sevi**: oleosa. Odor, si probe depuratum est, nullus; sapor autem blandus.

V. Sevi emolliens; gelatinæ nutriens, involvens.

U. Gelatinæ, morbi asthenici, colliquativi, phthises, tabes, febres hecticæ etc. Semper tamen, præcipue in praxi militari, huic gelatinæ substitui potest illa recens ex ossibus bubulis parata, plane iisdem virtuti-

bus gaudens; nam præter id, quod cornu Cervi carioris sit pretii, haud raro est vetustum, atque tum parum bonæ gelatinæ continet. Sevi usus solummodo est externus, in abscessibus, quoties pus nondum ad maturitatem pervenit; in rigiditate musculorum, et quæ sunt alia similia mala. Componendis item unguentis, emplastris etc. inservire potest.

D. Gelatinæ, in libra decocti alicujus vel syrupi solutæ, ad semunciam.

CETRARIA ISLANDICA.

LICHEN ISLANDICUS L.

Исландскій мохъ.

In borealibus Rossiæ nemoribus et saxetis perfrequens. Cl. Cryptogam. O. Algæ. O. N. Lichenes. Perennis. *Usualis est:*

Tota planta (Lichen Islandicus) expansionem s. thallum sistens e griseo album, plus minusve ex fusco viridem, coriaceum, multifidum s. laciniatum, lobis erectis, canaliculatis, plicatis, marginibus ciliatis; apothecis planis, marginalibus, fuscis. Cum aliis lichenis speciebus, sæpius cum Parmelia cucullata, adulteratur, imo quisquiliis variis intermixtus venditur, a quibus sedulo liberandus est.

Q. Lichen, fere inodorus, saporis est mucilaginosi, amari, nonnihil adstringentis. Ultima analysis, a BERZELIO instituta, Licheni Islandico amyllum peculiare, bitartratem potassæ, tartratem calcariæ, phosphatam ejusdem, principium amarum, ceram viridem, gummi, principium extractivum tinctum et fæculam inesse docuit. Nuperrime HERBERGER principium ama-

zum obtinuit purum, quod lubenter acidis unitur et Cetrarini nomen ab eodem accepit. PFAFF acidum peculiare ibidem invenit, liehenicum dictum, in prismaticas crystallos coiens, carbonibus candentibus expositum avolans, odorem peculiarem aromaticum spargendo, quin tamen liquefiat; acido boletico, a BRACONNOT reperto, haud absimile.

V. Eximia, a principio amaro et mucos amylaceo derivanda, quorum unumquodque proprium præstat effectum, ita quidem, ut amarum principium irritabilitatem fibræ muscularis, concoctionis reproductionisque organa excitando, roborantem, amyllum vero nutriendum, obvolventem, imo resolventem actionem exerceat. Medici itaque est, ut pro re nata ex hoc aliove principio agente fructum sibi utilem acquirere valeat; amarum enim principium aqua simplici, vel certius ope tenuioris solutionis carbonatis potassæ, a mucos amylaceo facili negotio sejungitur.

U. Ubi organismus morbis protractis debilitatus, vel corpus nutritione deficiente emaciatum sit, optime succurrit. Post febres rebelles, imprimis hecticam et nervosam lentam, diarrhœa, lenteria, sudore colliquativo aliisque incommodis stipatas, effectum non raro salubrem præstat. Atrophie universali, catarrho vesicæ, salivationi chronicæ obstat, imo in calli tarda formatione et spondylarthrocace suppetias tulisse legimus. In variis pulmonum vitiis asthenicis, tussi, catarrho chronico, hæmoptysi et phthisi, nutritionem præter modum languidam restaurando, sputorum coctioni favendo, et expectorationem promovendo, sæpissime utilis est; præ cæteris vero phthisi pituitosæ, quæ in debilitate habituali glandularum bronchialium et membranæ mucosæ constare videtur, congruum re-

medium, e cujus tamen usu, nonnisi per menses forsā protracto, utilitas jure expectanda est. Farina ejus pani additur, vel sola ei inservit parando; sic in Islandia, ob sterilitatem soli, ab incolis in quotidianum usum assumitur cum lacte decocta, atque inter meliora ibi refertur edulia.

D. Ob levitatem vix unquam in pulvere datur, sæpissime autem decocti forma, ex semuncia et aquæ sesquilibra parandi.

CHELIDONIUM MAJUS.

*Чистотельъ великоросльй; Чистякъ большой;
Ластовицная трава.*

In locis ruderatis, ad muros et sepimenta crescit ubique. Cl. Polyandr. O. Monogyn. O. N. Papaveraceæ. Perennis. *Usuales sunt:*

HERBA recens, pedunculis umbellatis, foliis pinnatifidis, lobis angustis, acute laciniatis. RADIX ramosa, dum recens bruno-rubicunda, siccata nigra.

Q. Tota planta succum continet flavum, amarum, graveolentem, acrem, e planta recenti incisa sponte stillantem. Siccata planta acrimonia spoliatur. Continet albumen vegetabile, acacinum, bassorinum, materiam vegeto-animalem, principium narcoticum alcalinum (GODEFROY), principium resinosum, ligninum, acidum malicum liberum, siliceam, et salia bene multa (MEYER).

V. Nonnisi herbæ recenti propria, valide est irritans, organa vegetativa, hepar etc. adficiens, nervos

praesertim abdominales et vasorum absorbentium actionem excitans, sudorem et lotium movens, stases solvens, imo chemicam humorum mixtionem iniens. Succus recens expressus, externe etiam admotus, inflammationi ansam praebet, intus vero large porrectus vitae periculo minatur, id quod, ORFILA teste, tum ex irritatione locali, tum ex toto nerveo systemate in consensum vocato provenire videtur.

U. In morbis ex obstructione viscerum abdominalium praesentaneum auxilium est. In ictero hepatico ab antiquissimis inde temporibus qua specificum praesidium a DIOSCORIDE et GALENO celebratum: nec nuper facta experimenta laudem ei praeripiunt. In variis cutaneis adfectionibus rebellibus et inveteratis, hydro-pisi et cachexiae speciebus multifariis, haemorrhoidum incommodis, menstruatione irregulari et podagra, cum fructu Chelidonium adhibitum fuisse constat. Contra syphilidem illud WENDT et HECHTEL optato cum successu adhibuerunt. In morbis oculorum astheniae notas ferentibus, obfuscationibus corneae et maculis, succus recens oculo caute instillatus, prodest; idem exest verrucas molliores, illitus. Ruricolae herbam recentem plantis pedum, vel carpis, cum sale culinari et pipere ante febris intermittens paroxysmum cum utilitate interdum admoerunt. Laus Chelidonii in depurandis sanandisque ulceribus, ad vetustiora pariter ac seriora tempora pertinet.

D. Succus herbae recentis a scrupulo ad drachmam datur, aliis succis nuptus, in curatione obstructionis hepatis et glandularum, vere ineunte commode instituenda. Succus spissatus, ac extractum, ad decem grana, in mixturis et pilulis, pro dosi porrigitur. A quibusdam infusum radiceis et foliorum aquosum,

ab aliis etiam serum lactis, in quo folia Chelidonii frigide sint macerata, cum bitartratis potassæ tantillo, commendatur.

CHENOPODIUM AMBROSIODES.

Марь Мексиканская благосонная.

In Mexico et Lusitania spontanea; in Rossia vero, hinc inde, hortensis. Cl. Pentandr. O. Digyn. O. N. Chenopodiaceæ. *Usualia sunt:*

HERBA florens, racemis foliatis, simplicibus, foliis lanceolatis, dentatis, in officinis sub nomine *Botryos Mexicanæ* veniens. SEMINA.

Q. Recens herba odoris est acris aromatici, ambrosiaci; saporis amaricantis, aromatici, paululum pungentis et calefacientis. Chenopodii Botryos foliis nonnunquam adulteratur, quæ tamen brevitatem, et debilitatem odoris ac gustus facile discernuntur. Secundum analysin MARTINI folia camphoram continent, oleum æthereum (pallido-flavum, acre, aromaticum, odore oleum menthæ piperitæ æmulans), mucum et resinam. Nitrus potassæ etiam plantæ abunde inest, ex aquoso extracto crystallisatione separandus. BLEX in herba siccata albumen invenit, amyllum, acidum aceticum et salia multa.

V. Vasculari et toto nervorum systemati calcar admovet, ut exinde cutis, renum et pulmonum functio promoveatur. Semen: carminativa, anthelminthica.

U. Herba in debilitate nervorum et paralysi præprimis celebratur. Ita non desunt exempla glossoplegiæ, prægressa apoplexia ortæ, et paralyseos pedum

curatæ (RUDOLPH). His tamen tinctura adcommodatior esse fertur (LENTINUS). Laudatur quoque in spasmodicis adfectionibus, in infuso propinata, præcipue in asthmate spasmodico, nec non chorea (PLENCK). Infusum fervidum eximia pollet vi calefaciendi, nervos præcipue ventriculi mulcendi, vasaque capillaria ad secretiones incitandi. Hinc in infirmitate ventriculi, dyspepsia, flatulentia, adminiculatur. A quibusdam adversus helminthiasin adhibebatur. Olim loco theæ boheæ foliorum apud Teutones, ut Suevos, Bavaros (LOCHNER) in usu fuit, ast promiscua et quotidiana sorbillatione vix citra incommodum sumi potest.

D. Cl. PLENCKIUS ter eam de die a scrupulo ad semidrachmam propinavit in substantia, vel in infuso ex sicilico ejusdem aut semuncia cum decem communis aquæ unciiis parato, per diem consumendo.

CHIRONIA CENTAURIUM.

ERYTHREA CENTAURIUM; CENTAURIUM MINUS; GENTIANA CENTAURIUM.

Золотыяязликъ.

Planta annua indigena, in pratis, locis graminois, silvaticis passim frequens; caule erecto, superne dichotomo-ramoso, glabro, foliis oppositis, sessilibus, inferioribus ovalibus sessilibus, superioribus ovato-lanceolatis, integerrimis, glabris, trinerviis, læte viridibus; summitatibus florentibus, cymis fasciculatis, floribus amœne rubellis, corolla infundibuliformi, limbo patente. Cl. Pentandr. O. Monogyn. O. N. Gentianeæ. Probe cernendum est, ne Erythrea pulchella

adulteretur, quæ minor est, caule basi dichotomo-ramosissimo, floribus axillaribus solitariis, corolla minori, laciniis angustioribus, lanceolatis. Cavendum quoque ne confundatur cum *Erythræa Gerardi*, *Silene armoria* et *Erythræa ramosissima*. *Usuales sunt:*

SUMMITATES cum floribus (*Herba florida*).

Q. Odor vix ullus; sapor valde amarus, haud plane ingratus. Principium resinoso-extractivo-amarum continere videtur. **DULONG** principium detexit, cui *Centaurini* nomen dedit, quodque acido hydrochlorico nuptum, virtute febrifuga eximia pollere asseverat. **MARTIUS** censet, principium *Centaurii* haud absimile esse illi, quod in *gentiana lutea* continetur, quoniam sub coctione eundem spargit odorem, et extractum ejus, tam colore quam consistentia, *gentianæ* extractum æmulat, nisi quod amaritie intensiori et *acoris* vestigiis a hocce differat. Partes amaræ spiritu vini, mucilaginosæ autem aqua extrahuntur, quapropter alcohol dilutius optimum ejus menstruum jure habetur.

V. *Tonica*, principio amaro-resinoso tribuenda, imprimis in assimilationis, reproductionisque functionibus sese exserens, atque canali intestinali tonum impertiens. Virtute, qua pollet, stomachica, ventriculo imbecilli suppetias venit; resolvente in obstructionibus viscerum abdominalium inclaruit. Experimentis recentissimis compertum est, ejus adminiculo carniū putredinem per octo dierum spatium fuisse inhibitam, quamobrem remediis antiseptiis jure adnumeratur. *Gentianæ luteæ*, cui virtute proxime accedit, uti et *cinchonæ*, ubi hæ deficiunt, non immerito substituitur.

U. *Cinchonæ* alcaloidibus needum detectis, pari cum ea virtute febrifuga pollere credita est, quapropter in febribus intermittentibus, nec non in iis, quæ re-

mittenti typo stipantur, frequentissime propinabatur, et propria quoque experientia certiores redditi sumus, eam haud incongruum esse interdum in hisce morbis remedium, dummodo causæ, quæ adsunt materiales, prius amoveantur, absente alioquin diathesi inflammatoria. In dyspepsia et acore primarum viarum, remedium utile plurimis fuisse constat. Ubi organa digestionis mucro viscido scatent, vel ubi vermes in iis nidulantur, diuturnior ejus usus salutaris est. Ad curandas hæmorrhoidum adfectiones, uti et scrofulas, icterum, hydropem, aliasque cachexias, sedem in visceribus abdominis figentes, multum confert. Memorandus hic venit pulvis, olim in profliganda podagra magnam celebritatem assequutus, et nomine *Pulveris inelyti Ducis Portlandiæ* notus, scilicet: rad. aristolochiæ rotundæ, gentianæ luteæ, summitatum et florum chamædrios, chamæpytheos, et Chironiæ Centaurii, cujuslibet partes pondere æquales, quas in pulverem tere. Clarissimus HEBERDEN virtutem hujus pulveris sequentibus verbis testare conatus est: »Etenim dum fama ejus vigeret, in tot ægris, qui eo usi sunt, podagra vel mitior facta est, vel rarius repetiit, ut vix possit dubitari, hos effectus isti medicamento esse tribuendos.« Extrinsecus etiam in ulceribus impuris, exanthematibus chronicis, et porriginè, infusi forma, commendatur, quod pediculis enecandis pari modo inservit.

D. Extractum imprimis usui interno commodum est, a granis decem ad scrupulum pro dosi, in aqua quavis aromatica, vel pilularum forma. Pulveris summitatum cum floribus drachma dimidia ad integram datur, vel infusi (ex drachmis sex ad uncias octo aquæ bullientis) uncia duæ, ter quaterve in die, ex-

hibentur. Extractis resolventibus, salibus neutris, rheo et cinchonæ congrue copulatur.

CICHORIUM INTYBUS.

Цихорій дикій; Солицева сестра; Петровы батогы.

In Rossia meridionali ad margines agrorum viarumque sponte crescens, alibi in hortis culta. **CL.** Syngenesia. **O.** Æqualis. **O. N.** Cichoraceæ. **Perennis.** *Usualis est:*

RADIX, fusiformis, subflava, crassitie pollicis, lactescens, e duplici substantia composita: carnosa dulci, et medullari amara. Radix adhuc recens succo lacteo scatet amaricante, subadstringente. **PLANCHE** nitratem potassæ in radice, **WALTELIUS** inulini insignem copiam, **JOHN** insuper hydrochloratem ammoniæ reperit. Pro usu carnosa eligatur radix, lignosa rejecta. Herba Cichorii Intybi, in usum medicum olim vocata, nunc nonnisi acetariis (салатъ) parandis inservit.

V. Organa, quæ digestionis præsent, incitans; resolvens; diuretica.

U. In obstructione viscerum abdominalium, ictero, hypochondriasi, dyspepsia, scorbuto; usu tamen ejus protracto digestionis negotium pessum datur. Radix tosta, qua succedanea Coffeæ arabicæ, parvi aestimanda.

D. Radicis exsiccatæ semuncia cum aquæ libra, ad uncias octo decocta; succi vero recentis unciæ duæ cum jusculi libra.

CINCHONA.

Xuna.

Cinchonæ nomine appellatur genus arborum, in regionibus tropicis, Americæ imprimis australis, a 20° gradu australis ad 11um septentrionalis latitudinis, in montibus, a 5000 ad 9000 usque pedum maris superficiem superantibus, crescentium. Cl. Pentandr. O. Monogyn. O. N. Rubiaceæ - Cinchonaceæ. *Usualis est:*

CORTEX (*Cortex Chinæ, Cortex Peruvianus. Xun-
ная или противулихорадожная корка*). Jam seculo XVII ineunte in Europam adportata fuit hæc substantia, ab antiquissimis temporibus in patria virtute sua antifebrili celebris. Postquam hæc ubique innotuit, multi nostratum cortici probe describendo, nec non stirpis speciebus, ex quibus iste obtinetur, rite investigandis operam dederunt. Tantum vero abest, ut de hac re gravi aliquid certi prolatum sit, ut potius farraginem notionum, non raro sibi invicem contradicentium offendamus; id quod a patriæ arboris magna distantia, a fundamentorum diversitate, quibus scrutatores notiones suas superstruere conati sunt, a lueri mercatorum cupiditate, et a miranda denique varietate arborum provenire videtur. Investigationibus nuperrime institutis, nec non investigantium auctoritate nixus, ex magna copia corticum Cinchonæ, colore, sapore, fractura, pondere, densitate, forma externa et tandem convolutionis modo vario diversorum, tres enumerandos esse censeo, ad quos permulti, in botanicorum libellis descripti, velut species referuntur ad genus, vel denominationes nostris sy-

nonimicas sistunt. Hi sunt: Cortex Cinchonæ lancifoliae; C. C. cordifoliae; C. C. oblongifoliae (MUTIS).

Cortex Cinchonæ lancifoliae (Cinchona Condaminca, HUMBOLDT et BONPLAND. *Cortex C. pallidus*). Arborea in regni Quito, Andium Bogotensium, Novo-Granatensium (inter Guaduas et Santa - Fe de Bogota) et Peruvianorum frigidis nemoribus, in montibus pago Ayavaca vicinis, altitudine 6250 — 8300 pedum maris æquor superantibus, in silvis Caxanuma, Uritusinga, Villonaco et Monge, nonnunquam aggregatæ crescunt, imo in declivitate et planitie sub montium radicibus proveniunt, ac Septembri exeunte ad Novembris exordium decorticantur. Bestiarum insutus cutibus, in Europam advectus, cortex annularum forma prostat, plus minusve convolutarum, subtilium, tenuium, ponderosarum, superficie externa lichene proprio albescente - griseo line inde tecta et rimis designata, interna glabra pallido - flava. Fractura æqualis, inter corticem et cuticulam puncta exhibens resinosa splendentia, adversus candelæ lucem clare distinguenda. Saporis amari, aciduli, haud ingrati, adstringentis; odoris aromatici debilis, mucidi, sub pulverisatione insignis.

Cortex Cinchonæ cordifoliae (*Cortex C. flavus* seu *regius*). WESTRING teste inde ab initio seculi XVIII, Regis Hispaniæ sumptibus emebatur, aulæ ejus usui dicatus, unde regii titulum adeptus est. Arbor in Andium Peruviæ et Novæ Granatæ provinciæ Caracasanae montibus et secundum eorum declivitates sæpius occurrit, æque ac in montibus regni Quito, urbi Loxæ et Santa - Fe vicinis, abunde crescit. Cortex in frustis advehitur sex digitos fere longis, raro

minoribus, convolutis, sæpius absque ulla cuticula externa, fibris ligneis, extrinsecus oblique et transversim decurrentibus, signatus, coloris cinnamomei, ferrugineum nonnihil æmulantis. Nonnulla frustula, contra lucem inspecta, puncta fulgentia visui præbent, in externa superficie notanda, id quod indolem corticis excelsam testatur. Interna superficies omnino pallidior est. Optimæ qualitatis cortex tribus quasi stratis constare videtur: exteriori nempe rubescente flavo, rimoso, rugoso, lichene sæpius albescente-griseo obducto, medio denso, spongioso, granoso, interno ligneo. Tota ejus textura fragilis est, lignosa, pondere cortici *C. lancifoliae* cedens. In pulverem tenuatus cortex, vel aqua bulliente lotus, odorem spargit aromaticum. Amaritæ præcedentem superat, minus tamen, quam prior, adstringens est.

Cortex Cinchonæ oblongifoliae (Cortex C. ruber).

In Andium Peruviae nemoribus ad Chinchao, Cuchero, Chacahnassi, Chicoplaya, Riobamba, nec non ad Mariquita Novæ Granatæ, ad fluviorum ripas arbores crescunt. Cortex præcedenti non plane absimilis, nec structura ab eo longe differt. Tria nempe strata: exterius tenue, rimosum, rubescente bruneum, lichene *) ex albo flavo crebrius obsitum, medium, quod proprie corticem constituit, crassius, firmum, fusco-rubrum, resinosum, internum ligneum, fibrosum, coloris plane rubri, corticem constituunt. Odorem cæteris debiliorem spargit, amaritæ vero et adstringente qualitate omnibus anteit. Aqua etiam frigida cortex infusus

*) Cortices Cinchonæ lichene *Collemata* teeti non sunt boni, quibus autem *Parmeliæ* et *Lecanoræ* adherent, optimi agnoscendi sunt. Hoc de omnibus speciebus valet.

amaritiam eidem intensam et colorem rubro-aurantiacum communicat.

Tales omnino sunt cortices Cinchonæ usui medico præprimis dicati; [tantum vero abest, ut descriptioni huic consentanei in officinis separatim prostent, ut etiam ex patria eorum inter se varia ratione permixti ad nos advehantur. Nec qualitate inter se adeo differunt, ut pro usu medico diligenti electione nimis indigeant. Medicus saltem, vel Pharmacopola potius, cujuslibet corticum speciei separatim obtinendæ cupidus, his utatur notis characteristicis, a Cl. MUTIS, nec non ab aliis, in loco ipso, unde ad nos importantur, descriptis. Alias insuper notiones, de omnibus Cinchonæ speciebus valentes, eidem Cl. MUTIS in acceptis referendas et attentione dignas, non esse prætermittendas judico. Quo nempe superius arbores proveniunt et quo molliore ac intensius aromatica gaudent corolla, eo cortex majori pollet efficacia, ab alcaloidum copia pendente. Declivius crescentes, et albida glabraque instructi corolla, contrarium promittunt. Ut cortex medicamentosa gaudeat qualitate, maturitas arborum necessario requiritur, de qua ex rubedine, in superficie corticis interna, primarum quatuor minutarum spatio, postquam crassior ramus fuerit decorticatus, adparente, concludere fast erit. In universum porro qualitas corticis cum ejusdem pondere, odoris gratitudine, saporis amaritie suaviter adstringente, et aciditatis vestigiis, in ratione recta est. In Peruvia tandem crescentes Cinchonæ species cinchonia magis scatent, Granatenses chinia sunt ditiores.

Efficacia corticis dudum inter medentes controversiæ ansam præbuit, ejusque ratio ignota manebat,

donec principia alcalina e partibus ejus constitutivis extricata fuerint. VAUQUELIN primus in lucem protulit alcaloidem, antea a FOURCROY nomine principii resinoso-extractivi designatum, cui tandem DUNCAN *Cinchonini* denominationem indidit. Nuper jam Cl. PELLETIER et CAVENTOU duo ibidem principia peculiaris alcalina, nunc ubique sub *Chiniae* et *Cinchoniae* nominibus nota invenerunt. Partes constituentes, in cortice bonae notae obviae, sunt: 1) cinchonina, materia peculiaris alcalina, in crystallos albas, pellucidas, aciculares, facile coiens, inodora, amara corticis ad instar, in aqua aegre, lubenter vero in alcohole ac aethere solubilis, cum acidis salia constituens facile solvenda, crystallisationis capacia; 2) chinina, sive alterum principium alcalinum, substantiam referens amarum, sordide albam, difficulter in crystallos redigendam, aqua aegre, alcohole vero et imprimis aethere mox solvendam; 3) acidum peculiare cinchonicum nuperrime, a VAUQUELIN primo ejus inventore, chinicum nominatum, in statu naturali alcaloidibus modo memoratis nuptum; 4) cinchonas calcariae; 5) resina peculiaris, nuper a PFAFF detecta; 6) partes extractivae, cinchoninum rubrum a nonnullis nominatae; 7) gluten vegetabile, odoris saporisque expers; 8) oleum volatile, ab IRWIN primo detectum, principium cinchonae odoratum a quibusdam nuncupatum, quod a Cl. TROMMSDORFF depuratum, oleum praestitit acre, valde volatile, in alcohole facile solubile; 9) principium scytodepsicum (novissimis acidum tannicum) nondum hucusque purum obtentum, de quo tamen ex qualitate corticis adstringente certiores reddimur; 10) ligninum seu pars fibrosa lignea, in liquore alcalino caustico plane solvenda, et quovis acido addito denuo fundum

petens, id quod præ aliis substantiis ligneis notam ejus characteristicam sistit.

His præmissis, probe notandum est, non unicuique cortici, vel saltem non in eadem plane proportione, has inesse partes constitutivas, quod imprimis de cinchonæ et chinæ diversa quantitate valet, ita quidem, ut cortici pallido (Cort. Cinch. lancifol.) major quantitas cinchonæ cum chinæ vestigiis insit, in flavo (Cort. Cinch. cordifol.) prædominet chinia, in rubro (Cort. Cinch. oblongifol.) autem, et nonnullis spurie Cinchonæ corticibus, uterque alcaloides in pari proportione inveniatur. Tingens vero principium in variis corticibus varium esse liquet.

Ut qualitas variarum Cinchonæ specierum clarius innotescat, e re erit elementa cuius illarum propria, præeuntibus PELLETIER et CAVENTOU, breviter exponere, scilicet: a) Cortex Cinchonæ lancifoliæ constat ex cinchonate cinchonæ, materia viridi pingui, materia colorante rubra insolubili, principio rubro tingente solubili, materia coloris flavi, cinchonate calcarie, gummi, amylo et lignino; b) Cortex Cinchonæ cordifoliæ constat ex: cinchonate chinæ, materia pingui intense flava, cinchonino rubro (parte extractiva), principio flavo tingente, principio scytodepsico, cinchonate calcarie, amylo et fibra lignea; tandem c) Cortici C. oblongifoliæ insunt: supercincinas cinchonæ, cinchonas chinæ, materies rubicunda pinguis, cinchoninum rubrum, principium scytodepsicum, cinchonas calcarie, materies colore flavo tingens, amyllum et fibræ lignæ.

V. Omnibus Cinchonæ speciebus eximia inest antiperiodica, imprimis in systema gangliorum et medullam spinalem agens; stimulans; tonica permanens.

Antifebrilis ejus virtus, præterlapsis jam seculis celebrata, nunc etiam palmam præripit omnibus hujus pro-sapiæ adminiculis. In homine bene valente drachma pulveris, omni tertia quartave hora porrecta, excitationis præter morem exaltatæ symptomata provocat: os cito siccescit, subsequitur sensatio ponderis et anxietatis præcordiorum, circuitus sanguinis acceleratur, unde calor ac transpiratio peripherica exoritur, imo cutis aliquantulum rubescit. Organismo autem exhausto, provide accommodatus, energiam impertit ac vigorem; actiones morbidas infringendo, harmoniam functionum normalem restituit.

U. In omnibus morborum formis systematis irritabilis et reproductivi, debilitate conspicuis, suctum ac certum refugium est Cinchona, imprimis vero in febribus curandis emicans ita, ut pro herculeo lexipyreto jure haberi queat. Huc pertinet febris intermittens regularis, ejus feliciter Cinchonæ usu profligatæ innumera exempla dantur, ita ut ex mille forsitan ægrotis vix ullus pessundetur, idque nonnisi qualicumque causa occasionali præsentem. In intermittenti quoque maligna vulgo dicta, veterno aliisque mali ominis symptomatibus stipata, magni æstimatur, et hic prout alibi, paroxysmis febrilibus vitæ minantibus, quamprimum administrari debet. Plerumque apyrexia tempore, vel caloris stadio vix cessante, exhibetur, eoque majoribus dosibus, quo brevior intermissio est. Propulsata febre, continuato per aliquot dies remedii usu, recidivis occurrendum; scire enim licet, paroxysmum, quamvis profligatus videatur, secunda hebdomade sæpius recrudesce in tertianis, tertia in quotidianis et quartanis; resumpto autem remedio febris reversionem præcaveri. Adhibetur Cinchonæ cortex in

aliis etiam febribus minus regularibus, typo imprimis intermittente vel remittente manifestis; sic in typho non erit alienus, si febris notabilioribus distincta est remissionibus, ita quidem, ut accessionum ratione inclinet ad intermittentem; sic quoque dum hecticam æmulatur, aut systematis muscularis debilitas præsto est, aut pronitas in putredinem urget, semper tamen eo nonnisi pacto, ut cutis humida sit, lingua fere pura et in urina criticum adpareat sedimentum. Si vero adfectionis hepaticæ symptomata in conspectum venerint, nonnisi caute, idque universa excitatione jam subacta, et omnibus localis inflammationis vestigiis venæsectione, purgantibus, aliisque adminiculis, profligatis, usus ejus admittitur. Pesti accommodam esse Cinchonam, quidam perhibent, præcipue in connubio camphoræ, vini et acidorum. Pneumonitis typhodes, cynanche gangrænosa, scarlatina maligna, variolæ confluentes, morbilli putridi, aphthæ gangrænosæ et erysipelatis species quædam Cinchonæ usui cedunt, quæ, æque ac ejus præparata, casibus enumeratis, sublata universa excitatione, in connubio acidorum accommodatur. In rheumatismo acuto auxilio esse Cinchonam, quidam asseverant: nonnisi tamen chlorido hydrargyri, tartrate stibii et potassæ, colchico autumnali vel opio, antea adhibitis, ubi nempe dolor partim cessaverit, et morbus characterem intermittentem potius induerit, ad ejus usum confugere licet. In rheumatica vero inflammatione seclerotica a Cl. THOMSON ut specificum laudibus extollitur. Præter bene multas adfectiones periodice redeuntes (quibus cephalæa et hemicrania periodica adstipulantur) utilis est etiam Cinchona in multifariis chronicis malis, nulla fere intermissionis signa offerenti-

bus, variis adfectionibus spasticis et convulsivis, quæ exaltatæ nervorum irritabilitati, cum debilitate fibræ muscularis conjunctæ, originem debent. Ita nempe, repudiatus a WERLHOFIO tempore paroxysmi, et sub remissione tantum vel intermissione porrectus, multa cortex præconia tulit in epilepsia (VAN SWIETEN), imprimisque magni æstimatur hunc in finem in radicis valerianæ connubio. Nimiam infantum ad convulsiones proclivitatem idem cortex vincit, balneis frigidis adjutus. Laudatur quoque in chorea, catalepsi, risu sardonico, tetano, asthmate nervoso etc. conjunctim cum præparatis e zinco, cupro, hydrargyro, vel cum moscho, assa fœtida, valeriana, æthere aut opio. Adversus pertussim magna est in fide apud CL. MILLAR, sed omnino ultimis morbi periodis accommodatior, potius roboris fibrarum restituendi, quam mali radicitus sanandi scopo. In hæmorrhagiis passivis, invadente diathesi putrida et notabili arteriarum laxitate, magnam sæpe sæpius fert opem; in hæmoptysi passiva præparata leniora Cinchonæ e re sunt, æque ac in metrorrhagia, conjunctim cum ferro, acidis mineralibus, cinnamomo etc. Prodest in diarrhœa atonica diutius protracta, in ejusdem indolis dysenteria, pronitate ad putredinem stipata, vocatis una simul in auxilium mucilaginosi, narcoticis, vel aromaticis. Musculares canalis intestinalis fibras roborando, magnas præstat suppetias in affectionibus hypochondriacis et hysteriis, præcipue additamento aromaticorum et excitantium correctus. Laudatur proinde in segnitie et habituali obstipatione alvi, meræ debilitati musculari, non vero spasmis aut gastricis sordibus, originem debente. In helminthiasi etiam aptum est medicamen prophylacticum, eductis vermibus, genesi novorum

obicem ponendo. Secretionibus modum excedentibus, cum atonia musculari junctis, bene opponitur; hinc in ulceribus majoribus, ubi laxitas magnum puris sustinet proventum, non modo hujus corrigit naturam, sed febrem simul hecticam imminuit; in catarrhis protractis, sereatibus eruentis, pituita tenaci et purulenta stipatis, non spernendum dat auxilium. Variis insuper morbis, ex abnormi reproductione ortis, et systematis muscularis debilitati junctis, cum summo fructu obviamit; hinc scrofulis sub initium, rachitidi, scorbuto, psoræ, tineæ, lepræ, herpetibus variisque cutis fœditatibus, imo syphilidi, ubi videlicet systema musculare hydrargyri usu debilitatum est, vel ubi idem a scrofulosa aut scorbutica diathesi languet, vel tandem ubi debilitas ex malo diutius protracto in culpa est, opitulatur. Gangrænæ optimo esse præsidio, plurimorum documentis satis superque comprobatum est. In atrophia, marasmo senili, tabe dorsali, et id genus aliis, ubi reproductio potentiis mere debilitantibus (vehementi animi pathemate, jactura humorum, vel morbis prægressis) adeo fracta est, ut inter reproductionem, secretionem et excretionem omne æquilibrium sublatum sit, sed ubi materiales nullæ adsunt causæ, cortex hic bonum est remedium. Quo tamen valentius medicamen, eo majori cum providentia eruendi sunt casus, usum ejus indicantes, ne noceat vel confestim, vel præpostero datum consilio, vel præsentente aliqua conditione, ejus administrationem repudiante.

Inhibetur Cinchonæ usus prævalente sensibilitate nervosa, haud secus ac sordibus gastricis, organa digestionis occupantibus, cum debili stomacho neutiquam assimilari queat; si vero his sub rerum circumstantiis exhibeatur, canalem intestinalem irritando, alvum aut

comprimit pertinaciter, aut solvit procul consilio. Exaltata irritabilitate ac debilitate insigni presentibus, venæ portarum stagnationes, imo viscerum obstructiones inducit. Sub Cinchonæ usu absit omnis congestio activa, absint stagnationes in systemate venæ portarum, et viscerum abdominalium infarctus; tensio præcordiorum spasmodica, et nimia pulmonum debilitas, parimodo usui illius obstant. Si quid enim horum præsto est, chronicos haud raro morbos, hydropem, febrem hecticam et alia post se trahit Cinchona. In plerisque, vix non omnibus, casibus sub morbi initium non convenit. Præter internum, externus quoque Cinchonæ usus utilis est ulceribus, pus tenue fundentibus, indolis scrofulosæ, syphiliticæ, scorbuticæ, aliisque, vel decocto ejus fomenti forma admoto, vel pulvere corticis insperso. Cariei et ulceribus canerosi efficaciter renititur. Contra tenesmos clyster valuit e quatuor uncii decocti corticis Cinchonæ cum aliquot granis opii, aliquoties de die repetitus. (HUNTER).

D. Secundum formam et scopum, qui a medente intenditur, varia. Pulvis corticis, cum vino, aqua, syrupo aliisque, a quinque granis ad drachmam et ultra omni tertia vel quarta hora præbetur, donec uncia vel duæ spatio 24 horarum consumantur. Non abs re erit, post quamvis dosin acidi sulphurici diluti tantillum cum aqua superbibere, ut alcaloides cum eo in ventriculo juncti facilius solvantur, et eo valentius agant. Chlorido hydrargyri et opio, ut hoc in regionibus calidioribus fit, Cinchonam nubere bonum est, et in plerisque omnibus casibus enitendum, ut sub usu ejus alvus potius fusa, quam nimis stricta, teneatur. Acidum sulphuricum et hydrochloricum, tinctura aromatica sulphurica, et præprimis tinctura capsici

annui, optima ejus sunt additamenta. Sedulo tamen cavendum est, ne præscribatur Cinchona cum substantiis, quibus juncta producta insolubilia gignit; talia sunt infusa et decocta vegetabilium amarorum et adstringentium, æque ac omnes substantiæ, quibus principium scytodepsicum inest, salia ferri, sulphas zinci, bichloridum hydrargyri, solutiones arsenici, et carbonates alcalini. Tartratis vero stibii et potassæ antidotum est Cinchonæ cortex, vim ejus emeticam infringens.

CITRUS AURANTIUM.

CITRUS VULGARIS.

Померанцовое дерево.

Asiæ, partium Europæ australium, regionum Americæ tropicarum, Hispaniæ, Melitæ, Medinæ, insularum Hesperidum et Azoriensium incola; apud nos per hortos et hibernacula colitur. Cl. Polyadelph. O. Icosandr. O. N. Aurantiacæ. Arborea. *Usualia sunt:*

FRUCTUS recens (*Malum Aurantiorum. Померанецъ*), globosus, utrinque nonnihil compressus, umbilicatus. Curaçao fragrantissima profert mala. CORTEX ejusdem, extrinsecus flavus, vesiculis oleiferis copiosis obsitus; interne albus, fungosus. FOLIA ovata, appendice cordata, ad basin acuta, vesiculis pellucidis scatentia. FLORES (vulgo *Flores Naphæ*), corollæ recentium albæ, succulentæ; lenissimo calore siccantæ, in vitro probe clauso servandæ. Cum foliis Citri medicæ, quæ gaudent petiolis linearibus, non confundantur, folia quippe Citri Aurantii petiolis sunt alatis.

Q. Corticis extimi fructus (*flavedo*) odor fragrans; sapor aromaticus, amarus, non ingratus. Foliorum odor debilis, fragrans; sapor aromaticus, amaricans, calidiusculus. Succii pomorum sapor amaro-duleis, acidulus. Florum sapor amaricans, recentium odor suavissimus, siccatorum debilis. Oleum, e floribus recentibus destillatione obtentum, ad nos ex Italia, sub nomine *Olei* vel *Essentiæ Neroli* advehitur.

V. Corticis stomachica inest eximia, tonica et carminativa; pulpæ ac succo frigerans, antiscorbutica. Foliorum tonica, cardiaca, nervina. Florum analeptica.

U. Cortex extimus fructus, extractivo pollens copiosiori, qua tonicum magis in digestionis officinam agendo, stomachicum efficacius existimatur. Gratum amarorem cum aromate sapido et fragrante præ se ferens, digestionis pravæ molestiis, flatibus, nausea, enterodynia aliisque conspicuis, nec minus hypochondriacis, et per se et in aliorum connubio, multum conducit; optimum inde stomachicorum omnium sistit adjuvans, ipsiusque cinchonæ corticis, ventriculo interdum officientis, corrigens. Infusum corticis Aurantii compositum elegans est vehiculum salium neutrorum ammoniæ, magnesiæ, et aliorum, in podagra et dyspepsia adhibendorum. Fructus immaturi iisdem in casibus, ut cortex, interne propinantur; tornati fonticulis parandis valde idonei. Folia minus olei quam cortex continentia, in universum systema nervorum actionem suam magis exercent. Turbis inde nervosis, auctiore irritabilitate aut sensibilitate, spasmis, convulsionibus, hysteria conspicuis, juvant. In epilepsia, præsertim ex abusu veneris, a viris magni nominis laudata, quam, etsi non curent, multum tamen levaminis adferunt. In epilepsia verminosa, per

modum pulveris et infusi data, teste Illustri DE HAEN, magna vi pollent.

D. Corticis extimi pulverati a granis quindecim ad semidrachmam, vel totam, ter quaterve de die, vel forma infusi, ex semuncia ad libram aquæ vel vini, cyathis per intervalla porrigendi. Folia pulverata a drachma dimidia ad integram, ter quaterve de die, per se; vel simul cum radice valerianæ offic., gei urb., cortice l. cinnamomi, sulphate cupri biammoniato, oxydo zinci etc., imo etiam cum syrupo corticis C. Aurantii in forma electuarii adversus epilepsiam porriguntur. Infusum ex foliorum uncia cum aquæ bullientis libra, imo vinosum etiam, est idoneum.

CITRUS MEDICA.

CITRUS LIMONUM.

Лимонное дерево.

Arbor sempervirens Assyriæ, Persidis et imprimis Mediæ indigena, inde ad Græciam et Italiam translata, nunc vero Hispaniæ, Lusitaniæ et Galliæ in hortis, apud nos nonnisi in hibernaculis culta. Cl. et O. præcedentis. *Usuales sunt:*

FRUCTUS (*Limoni*) figuræ oblongæ, altero extremo in papillam desinens, altero obtusior, cui adhærent calyculi reliquiæ. CORTEX FRUCTUS EXTERNUS, ab interiori alba velut spongiosa parte separatus, in officinis vulgo *flavedo* dictus, post maturationem flavus, vesiculis numerosis oleiferis, poris hiantibus. In fructus pulpa cellulosa copiosus est succus (*succus Citri*), qui interdum uvarum immaturarum succo adulteratur;

subinde amarore, sub incauta expressione nato, multum fit ingratus et nauseosus.

Q. Cortex sapore amaro, nonnihil calefaciente et aromatico, multum efficaciam omnino oleo volatili debet. Succus acer, sed grate acidus, acidum continet citricum, mucilaginem, materiam extractivam, sacchari parvam quantitatem et aquam. Acidum citricum crystallatione e succo obtentum, usui medico aptius est, quam succus, quippe qui, materia etiamsi spoliatus extractiva, ob alias suas vegetabiles partes brevi corrumpitur, ita ut acidum merum*) aqua solutum, optime eidem substituat. Oleum Citri destillatum leve est, valde volatile, coloris fere expers; sapore æmuletur corticem. Qualitates corticis, ab oleo plurimum pendentes, aquæ, vino et alcoholi impertiuntur.

V. Succus refrigerans, antiseptica, antiscorbutica eximia; corticis stimulans, stomachica.

U. Succus et acidi ejus concreti omnibus fere in febribus frequentissimus, ut pote refrigerans, sitim mitigans, biliosam diathesin egregie refrenans, simulque pronitati in putredinem coercendæ perquam conveniens. In scorbuti curatione efficaciam eminentissimam secularis comprobavit experientia, haud secus ac Citri cortices recentes, marcescentibus ab eadem causa gingivis continuo admoti, respondent exaustissim. Facultas hæc succi Citri antiseptica in connubio chloridi sodii multum intenditur (WRIGHT), tumque dysenteriae, febribus intermittentibus, scarlatinæ anginosæ et imprimis diabete ac lienteriae maxime ido-

*) Acidum citricum obtineri etiam potest e succo v. oxycocci, pruni padi, solani dulcamaræ, rosæ caninæ etc.

neum evadit medicamen. Uncia dimidia succi ad scrupulum carbonatis potassæ, vel sesquicarbonatis ammoniæ, saturandum adhibita, sub ipsiusque effervescentiæ actu administrata, vomitum statim inhibere et diaphoresin provocare solet. Eundem porro effectum libra dimidia aquæ, bicarbonate sodæ scatentis (Soda Water), cum succi Citri cochleari ac sacchari tantillo, apte præstabit. Merus succus, cochleatim sumptus, hystericas cordis palpitationes statim mitigasse legitur. Quibusdam in casibus camphoræ, cinchonæ decocto, aut vino congrue jungitur; cum spiritu vini gallici et saccharo sub forma *punsch*, in febre typhode, sub virium jactura, exitium minante, calcar bonum suppeditat. Cortex extimus in enterodynia flatulenta, torminibus ventris spasticis, aqua infusus adhibetur purus, vel aliis junctus remediis. Succus in itineribus maritimis a corruptela defenditur, adfusa quinta vel sexta parte spiritus vini gallici, quo quidem natura acidi paululum alteratur. Itaque rectius frigore condensatur, quo ad octavam partem reducitur, aut saturatione cum calcaria, quæ adfuso acido sulphurico dein separatur. (*Coxwell's concrete salt of lemons*).

D. Succus duæ unciæ, cum aquæ unciis octo, potui vulgari inserviunt.

CLUTIA ELUTHERIA. LINN.

Каскариль.

Americæ meridionalis incola, in insulæ Sancti Dominici locis saxosis circa portum Pacis (port de

la Paix) frequens, ad nos vero ab insulis Bahamensibus importatur. Cl. Monœc. O. Monadelph. O. N. Euphorbiaceæ. Arborca. *Usualis est:*

CORTEX (*Cortex Cascarillæ. Каскарильная кора*), frustula referens tres vel quatuor pollices longa, plana, cannulata, vel in tubulos, corticis cinnamomi instar, convoluta, lineam dimidiam et amplius crassa, externe cinerea, corticis cinchonæ colorem imitantia, subtus e fusco ferruginea, subrugosa, lineis transversalibus sparsa, et lichenibus (*Lichen Varugus, L. Cascarillæ et al.*) obducta, fragilia; fractura nitente fusco-brunea, resinosa. Tempore corruptus, ex crassioribus ramis, vel e trunco collectus improbatur. Cinchonæ loco olim venditabatur sub nomine chinæ novæ, chinæ aromaticæ, corticis peruviani grisei, chinæ-chinæ feminæ, chinæ-chinæ spuria.

Q. In oleo volatili, æque ac resinoso et extractivo amaro residens. Gustatus saporem prodit amarum, aromati junctum, quo os durabili sensatione incalescit. Odoris, nonnisi dum incensus extinguatur, fragrantis, moschum ac benzoën redolentis, unde tabaco interdum admiscetur, fumum spargens gratum, moscho gratiorem, ambrae utcumque accedentem. Prunis injectus facillime accenditur, flagratque vivida flamma, illico tamen, ac ab igne removeatur, extinguiibili. Secundum analysin a TROMMSDORFF institutam continet: mucum, principium amarum, oleum volatile, resinam, aquam, fibram ligneam, extractum viride-flavescens, fragrans, acriculum. Alcoholi ex parte, aquæ vero, et penitius spiritui vini rectificato, partes corticis præcipuæ impertiuntur.

V. Stimulans; roborans; peptica; interdum ob resinam excalefaciens; febrifuga.

U. In ventriculi et intestinalis tractus imbecillitate valet, et ob extractivi copiam aromaticis jure præfertur, imprimis vero alvo habituali liquida opportunum remedium. Ita in diarrhœa et dysenteria: priorem nempe sistit, hæc vero protracta, viarum digerentium laxitati egregie subvenit. Diarrhœis chronicis infuso-decoctum Cascariellæ cum opio, æthere sulphurico aliisque analogis, multum conducit. In colica flatulenta, diarrhœa rubeolis superstite, atque exanthematibus infantum gangrænescentibus (UNDERWOOD) optimum præstat auxilium. Inclytum olim, præsertim a STAHLII asseclis, cinchonæ substituens habebatur; nonnullis (JUNKER) eandem vi antiperiodica etiam excellere perperam visum est. Cascariella eo imprimis respectu commendanda, quod protracto usu ventriculo minus infesta sit, ejusdemque vires aromate intendat; hinc sub insigni viarum primarum relaxatione, frequenti quartanarum autumnalium sequela, congruum est remedium (PINEL, ALIBERT, DESBOIS DE ROCHEFORT). In pulmonum etiam debilitate, ut in asthmate pituitoso, tussi habituali, febre hectica (HOFFMANN), interdum efficacia ejus elucet. Convalescentibus cum vino, in amarorum connubio, bonum calcar, viribus sociatis, subdit.

D. Forma pulveris, a granis decem ad scrupulum et semidrachmam datur. Pro infuso aquoso vel vinoso drachmæ duæ ad uncias sex, vel octo, vehiculi alterutrius. Extracti grana quinque ad decem.

COCHLEARIA ARMORACIA.

RAPHANUS RUSTICANUS.

Хрѣнъ.

Planta siliculis ovatis, scabris, foliis radicalibus lanceolatis, crenatis, caulinis incis. Europæ ad ripas crescens, et ubique hortensis. Cl. Tetradynamia. O. Siliculos. O. N. Cruciferæ. Perennis. *Usuales sunt:*

RADIX, rhizoma cylindricum, a pollice ad brachium crassum, ramosum, extrinsecus cinereum, intus album, succulentum, nonnisi recens adhibendum; inde in arena, perpetuo humida, servandum, siccatum etenim virtute spoliatur. **SUCCUS** ejusdem **EXPRESSUS**.

Q. Eximia, a principio volatili imprimis repetenda: per destillationem enim obtinetur hydrogenium sulphuratum et oleum volatile coloris ex flavo albescentis, valde acre; inde Armoraciæ dependet acrimonia illa penetrans, oleosis, butyro et lacte involvenda. Sapor acris, odor sternutationes et lacrymas ciens.

V. Stimulans, imprimis vasculare ac nervosum systema; peptica; antiseptica.

U. In scorbuto varia sub forma adhibetur, ut carnis condimentum, vel cum vino, aut in cerevisia. **Hydropi**, post febrem intermittentem superstiti, succus ejusdem multum prodest, saccharo vel vino remistus. In organorum digestionis atonia, nec non in primarum viarum mucositate, a multis commendatur. **Asthmati** pituitoso, paralyti, rheumatismo et arthritidi atonicis, paraphoniæ, imo menstruis deficientibus auxilio esse, nonnullorum experientia comprobavit; hæmorrhoidum fluxum cessantem illa sæpius restitui posse, compertum

jam habetur. Syrupus in raucedine valet. Recens radix rasa, et a semuncia ad totam cuti imposita, epispastica eminet virtute. Unciæ duæ, vel quatuor, pediluvium reddunt irritans, pro delicatulis rubefaciens. Infusum radiceis cum aceto lentigines discutit.

D. Radicis rasæ a drachma ad semunciam et amplius. Succis expressi drachma dimidia in haustu vini.

COCHLEARIA OFFICINALIS.

Ложечникъ; Ложечная трава; Ложечный хрпыль.

In aggeribus collibusque maritimis frequens, etiamque culturæ ope crescens. Cl. et O. præcedentis. Annuæ. *Usuales sunt:*

HERBA recens, siliculis globosis, foliis radicalibus subrotundis, cochlearis formam aliquando referentibus (unde plantæ nomen), caulinis oblongis, subsinuatis. Succus recens expressus. Cum aliis siliculosis, interdum cum Ficaria ranunculoide permutatur.

Q. Folia recentia saporis aeris sunt, amaricantis, salini, non ingrati; contrita odorem peculiarem aerem, aromaticum spargunt; siccata omnibus privantur qualitatibus. Oleum æthereum, destillatione obtentum, album est, valde volatile, pungens, lacrymas eiens. Ejusdem in connubio peculiare exstat principium aere, *Cochlearini* nomine a DÖBEREINER insignitum. Cochleariæ extractum, diutius servatum, et a TORDEUX examinatum, nitratis potassæ obtulit crystallos, plantæ virtutem diureticam, eodem judice, constituentes.

V. Leniter stimulans; diuretica; antiscorbutica, multiplici usu comprobata.

U. Herbae et succi principalis in scorbuto, sub forma acetarii herba data. Externe adhibita sanat ulcera scorbutica oris et gingivarum. Variis cutaneis morbis chronicis, praesertim scabiei, convenit; affectionibus tandem asthmaticis (CRANZ), nec non rheumatismo et feбри intermittenti, scorbutica stipatae diathesi, opportunum (SYDENHAM).

D. Succī, in connubio amarorum, fumariae officinalis, menyanthidis trifoliatae et similium, ad unciam et amplius.

COLCHICUM AUTUMNALE.

Безвременникъ; Луговой Шафранъ.

Planta, quae a veteri Colchide, nunc Mingrelia dicta, nomen naeta est, in australi Rossia frequens occurrit. Cl. Hexandr. O. Trigyn. O. N. Colchiaceae. Perennis. *Usualia sunt:*

BULBUS tuberiformis compositus, subglobosus; ex carina brevissima, e squammis succulentis, sponte a matre sua solvitur. E terra tempestive evulsus (mense nempe Junio ad dimidium Augustum), in tenues lamellas dividitur, quae super chartam positae, sine calore artificiali, in umbra sub dio sereno siccantur. Alio tempore collectus et in aliis locis, naturae ejus minus amicis, crescens, acrimonia penitus et efficacia est destitutus. SEMINA sunt parva, globosa, seminibus milii quoad magnitudinem æquiparanda, coloris obscure fusci, rugosa, aspera, basi prepagine albida

umbilicari prædita, perdura, tenacia, difficillime in pulverem redigenda. Semina matura mense Majo vel Junio colliguntur: hæc ponderosa sunt et coloris obscure fusci; immatura autem, corrupta, coloris pallidi ferruginei, virtute medica destituta sunt, ideoque rejicienda. Colchici semina sapore nauseoso, peramaro, subacri, ab aliis, similitudinem cum iis habentibus, imprimis distinguuntur.

Q. Bulbus recens fere inodorus est, saporis amaricantis, aeris; vetustus vero paululum farinosus et viscidus. Efficacitas Colchici pendet a peculiari principio alcalino, Colchicinum, veratrino subanalogum, dicto, quod bulbo pariter ac seminibus inest. Ad extrahendum hocce principium activum alcohol, acetum et præ cæteris vinum Hispanicum, Xeres dictum, adhibetur. Hæc tinctura Colchici vinosa (sic dictum *Vinum Colchici*) diutius servata, sedimentum deponit, quod sedulo separandum est, ne sub ejus usu nausea et tormina, exinde oriunda, superveniant (HOME). Præter Colchicinum bulbus continet acidum malicum, principium tingens, gummi, amyllum, fibrinam et magnam inulini quantitatem. Semina præterea gaudent oleo pingui. Cl. THOMSON putat, bulbo gluten etiam inesse, imo efficaciam bulbi magnopere ab illo pendere, in hoc enim velut in succo lacteo Colchicinum hæerere, quo siccato Colchicinum destrui. Gluten detegitur, si grana decem bulbi Colchici, in pulverem redacti, cum guttis sexdecim aceti destillati in mortario terantur et si, additis totidem guttis tincturæ guajaci, color læte cæruleus appareat (THOMSON).

V. Colchicum omnibus mammalibus jam parva in quantitate toxicum est, si equos excepias, qui floribus ejusdem impune vescuntur. Remedium est excitans;

drasticum (veratro albo haud absimile); vi diuretica, testante Cl. JOHNSON, quantitatem acidi urici in lotio adaugens. Inest Colchico vis quoque narcotica sat insignis, qua cordis arteriarumque actionem minuit, pulsumque retardat. Nimia dosi porrectum nauseam, vomitus lethales et hypereatharsin excitat.

U. Ob summas, quibus antiquitus in profliganda arthritide et podagra inclaruit, virtutes, nomine Hermodactyli, priscis Græcorum Medicis remedium erat pretiosissimum, testibus DIOSCORIDE et TRALLIANO. Quanti subsequentibus temporibus semper aestimatum fuerit, ex PAULO ÆGINETA, sexti seculi scriptore, repetendum. Nec defuere Colchico hyperbolicæ denominationes, et PEPAGONEUS, qui jussu AUGUSTI MICHAELIS PALEOLOGI tractatum de podagra scripsisse fertur, illud animam articulorum nuncupavit. Et re quidem vera non immeritas hasee fuisse remedii laudes, recentiorum temporum experimentis perspectum exploratumque habetur. Usu Colchici, debita ratione et justa dosi porrecti, dolores arthritici, elapsis aliquot horis, quasi per incantamentum silent. Arthritidem ad organa nobiliora repercussam, nisi præpostere datum fuerit, cito lenit, quin imo penitus tollit et extinguit. Probe noscunt podagra diu vexati, quantum id ad præpediendos insultus mali valeat. Inter alexipharmaca secreta, podagram depellentia, *Aqua medicata Hussonii* efficacitatem suam Colchico in acceptis refert. In rheumatismo acuto et chronico, nisi subditæ syphilidis germen lateat, cæteris remediis palmam eripit. In curandis ophthalmiis rheumaticis, morbo jam declinante, auctore Cl. SICHEL, efficax præstat auxilium. Ob virtutem emetico-catharticam, dosibus quavis dimidia hora porrectis, fausto, ut Cl. SMITH narrat, eventu

adhibitum fuit in tetano, præmissis 50 ad 60 hirudinibus, vel cucurbitis scarificantibus, ad decursum columnæ vertebralis. Sunt qui remedii vim in catarrho et bronchitide epidemica (influenza), fausto omine expertam fuisse narrent. **HADENUM** in variis morbis inflammatoriis **Colchicum** exhibuisse juvat. Ubi pulsus frequentia ex digitali non imminuitur, **Colchicum** eidem nuptum, arteriarum ictus mirum in modum retardat (**STEPHENSON** et **CHURCHILL** Med. Bot.). De curato hydrope, diuturniori ejus usu, hinc inde leguntur exempla.

D. Pulvis bulbi, aut seminum, rarius in usum ducitur, et tum dantur grana tria aut quatuor, cum carbonate magnesiæ (**SCUDAMORE**), aut sulphate ejusdem, sexta quavis hora. Præparata ex iis omnino præferenda sunt, et præprimis ex seminibus.

COLOMBA.

COCCULUS PALMATUS. DE CAND.

Коломба.

Plantam in insula Ceylonia, prope urbem Colombo, unde nomen accepit, crescere, false olim existimabatur; nuperrime enim compertum est, radicem ejus, e regionibus Africæ austro-orientalibus a Lusitanis obtentam, ab illis in insulam Mozambique (continenti Africæ oppositam) translata, inde ad portum Tranquebar Indiæ Orientalis advectam, mercem constituisse lucrosam. Anno 1825 planta hæc, a præfecto navali **OWEN** ab Oibo ad insulam Mauritiæ, et archipelagum Seychellium, exinde deinceps ad plerasque Indiæ Orientalis Britannorum colonias fuit disseminata. In densis nemoribus, ad littora Mozambique sitis, copiose crescit. Mense

Martio, anni tempestate sicca, radices effossæ in taleolas, 4—6 lineas crassas, dissecantur, quæ filis invicem connectuntur, ac in locis umbrosis probe siccantur. Cl. Diœcia. O. Decandr. O. N. Menispermeæ. *Usualis est:*

RADIX (vulgo *Radix Columbo*. *Корень Колумбы*; scribitur etiam Colombo, Calumba, Calumbo, Calambo, Calumb), longa, crassa, lignosa, externe e flavo-grisea, vel lutea, subfusca, interne integra e flavo-albicans, secta vero in taleolas, ut vulgo prostat et ad nos adfertur, luteum ex viridi habet colorem. Taleolæ tria strata concentrica offerunt, quorum exterius 1—2 lin. crassum, rugosum, fusco-griseum, vulgo radicis cortex dictum et facile separabile; medium annulum exhibens solidum, ligneum; tandem medulla subsequitur mollis, amylacea, ex flavescente virens. Recentissimæ radicis Colombæ taleolæ odoris sunt subaromatici; saporis amari, fortis, aromatici permanentis; amarities strato imprimis exteriori inhaeret. Substantia medullaris gustui mitior est, mucii fere ad instar. Taleolæ decolores vel maculatæ, spongiosæ aut cariosæ, fere insipidæ, rejiciendæ sunt; ipsaque recens et genuina radix diu servata qualitatibus orbat, a vermibus perroditur, cariosa evadit; sollicite igitur in vitro, vesica bubula muniendo, loco frigidiusculo servanda est. Cave porro ne cum radice Bryoniæ, vel Colombæ falsæ, vel Saponariæ Ægyptiacæ genuinam confundas. Analysis a PLANCHE instituta docuit, radici multam inesse substantiam animale, amyllum, materiam flavam amaram et olei volatilii tantillum. Nuperrime vero WITTSTOCK peculiarem ibi detexit substantiam salinam, *Columbinum* dictam, omni radicis vi pollentem, inodoram, summe

amaram, vix in aqua et alcohole, facile vero in acido acetico et oleis æthereis solubilem, nec acidorum, nec alcalium qualitates exserentem. Infusum omnes radices possidet proprietates, quæ alcohole etiam extrahuntur, hinc alcohol dilutum optimum est earundem menstruum. Infusum a sulphate ferri, nitrate argenti, chlorido hydrargyri, tartrate stibii et potassæ nullam patitur mutationem; sed præcipitata subsident in eodem copiosa ab infuso gallarum, decocto cinchonæ, acetate plumbi, bichlorido hydrargyri et aqua calcariæ.

V. *Tonica eximia, vix stimulans, neququam adstringens, ventriculo et intestinis energiam impertiens; in bilis secretionem præcipue agens; antiseptica.*

U. In variis adfectionibus stomachi et intestinorum, cholera sporadica, vomitionibus habitualibus, dyspepsia, aliisque multis, bilis redundantia et depravatione copulatis, diarrhœis protractis, dysenteriis jam declinantibus imprimis conveniens. Sub diarrhœa et vomitu infantum, dentitionem comitantibus, auxilium præstat, et in ultimo febris puerperalis stadio cinchonæ anteit. Februm intermittentium et remittentium vernalium vomitum, quo frequentius stipantur, compescens, gravidarum et puerperarum nausæ insigniter succurrens, bilem corrigit corruptam, ventriculi motus abnormes sistit et vires restaurat. Potentia stimulante et adstringente carens, imbecillo phthisicorum et hecticorum stomacho, quin noceat, convenit. Infantibus febre meseraica pressis, in sulphatis potassæ et rhei connubio, levamen fert insigne. Alcalinis et salibus neutris nupta, adversus hypochondriasin et hysteriam potest. Cum opio certum dat levamen cardialgiæ pertinacissimæ. Extrinsecus: ulce-

ra impura et atonica, pulvere ejusdem respersa, sanantur.

D. Pulveris radiceis a granis decem ad semidrachmam, secunda, tertia, vel quarta quavis hora, per se vel in connubio magnesiæ, opii, interdum aromaticorum quoque, corticis citri aurantii, quassiæ, rhei, martialium. Infusum radiceis, amaram potius materiam continens, et decoctum, tertiam totius radiceis partem (per pondus) absumens, e semuncia cum decem unciis aquæ parantur, et hauriuntur cochlearibus. Tinctura spirituosa omnibus præparatis potentior est.

CONIUM MACULATUM.

CICUTA TERRESTRIS.

*Болгоголовъ пятнистый; Омегъ пестрый;
Мутникъ.*

Caule plantæ ramoso, maculato, fructibus parvis, globosis, bipartitis, striatis: striis (jugis) crenulatis, involucellis dimidiatis, subtriphyllis, connatis, et involuero communi polyphylo; in Rossia, præsertim calidiori, copiose crescens, locis incultis, ruderalis. Cl. Pentandr. O. Digyn. O. N. Umbelliferæ. Biennis. *Usualis est:*

HERBA (h. Cicutæ terrestris) foliis compositis, foliolis ovatis, incis, glabris. Cautè a Chærophylo bulboso, temulento et silvestri, haud secus ac ab Æthusa Cynapio, Cicuta virosa, Tordylio Anthriscæ et Scandice odorata, quibuscum interdum permutatur, distinguenda. Chærophylli bulbosi caulis est maculatus, geniculis tumidis, basi et foliorum petiolis ner-

visque hirtis. Chærophylli silvestris caulis striatus, genicula tumidiusecula; fructus oblongi, læves. Æthusa Cynapii s. Cicuta minoris caulis sulcatus, folia nitida, involucella pendula, longissima, dimidiata, triphylla. Cicuta virosa seu aquatica foliorum pinnatorum foliolis lanceolatis, ternatis, acute serratis, involuero communi nullo, radice tuberosa, cavernosa, succo croceo plena, nec non loco natali, in paludibus profundis, ab omnibus distinguitur.

Q. Plantis venenatis adnumeratur. Saporis est amari, nauseam moventis et aliquantulum salini; odoris nauseosi, graveolentis, murini vel illi lyttæ vesicatoriæ analogi. Diligentiori analysi chemica, a **Cl. BRANDES** instituta, pro certo habetur, principium Conii maculati activum in alcaloide peculiari liquido reside-
re, quem **BRANDES** Cicutinum, **PARIS** autem Coniinum vocavere, etsi **Celeberrimo THOMSON** jam pridem notus fuisset. Alcaloides hic solvitur in alcohole et æthere sulphurico; acida vegetabilia vim ejus infringunt: hinc elare patet, cur extractum Conii aquosum iners remedium sit, et cur acetum antidoti vices agat. Inter præparata Conii, extractum antlia pneumatica paratum, cæteris præstantius habetur, nisi pulverem foliorum præferre mavis.

V. Narcotica; sedans; organismo humano inimica, quibusdam vero quadrupedibus innocuum præbet pabulum.

U. In remediorum serie, quæ in variis pectoris adfectionibus usurpantur, non ultimum tenet locum. Sunt, qui virtutem Conii, in pacanda gangliorum thoracicorum irritatione, fere specificam esse contendunt, hinc debellata pneumonitide, ad tollendas morbi reliquias, magni aestimatur. Etsi in pertussi (coqueluche)

minus efficax quam Belladonna sit, sed ubi hæc, ob nimis teneram infantum ætatem, vel ob constantes sanguinis ad caput congestiones, tuto porrigi nequit, ad Conium confugiendum erit.

Quanti in curandis systematis lymphatici morbis semper fuerit emolumenti, et veterum et neotericorum experientia probatum est. Scrofulæ et indurationes glandularum, remedio diutius adhibito plerumque cedunt; non raro hoc in casu salibus alcalinis, vel ferri, vel jodi, vel stibii præparatis jungitur. In obstructione glandularum mesenterii (tabe meseraica infantum) interdum auxilio fuit. In induratione testiculi, vel a suppressa blennorrhœa, vel ab injuria externa, ortum ducente, uti quoque in indurata prostata, Conium et calomeli, et sulphuri aurato junctum, teste quotidiana experientia prodest. Quid remedium hoc, dosi pedetentim semper adaucta, in scirrhis mammarum indurationibus, non neglecta compressione juxta artis chirurgicæ præcepta, efficere valeat, experimentis fidem merentibus satis superque constat. In scirrho colli uteri, et in cancro aperto, etsi malum radicitus tollere nequeat, tamen adfert solamen ægrotis. In tumore hepatis et lienis chronico, icteri et hydropis non raro causa, Conium interne datur hydrargyro, saponi stibiato vel assæ foetidæ interdum junctum, emplastro extrinsecus admoto. Laudatur quoque in myodynia rheumatica, arthrodynia, prosopalgia et hæmicrania, nec non in aliis neuralgiis. Si tumores resolvendi sunt, admodum duri et inflammati, tum Conium forma cataplasmatum adhibetur. Infusum ejusdem extrinsecus adhibitum, suppurationem corrigit in ulceribus canceraticis, ac syphiliticis; juvat quoque per modum injectionis in leucorrhœa.

D. Folia leni calore siccata cæteris plantæ partibus merito præferuntur, et a granis duobus tribusve gradatim et caute, usque ad semidrachmam ascendendo, bis terve de die porriguntur. Succus spissatus, vulgo Extractum, datur a granis duodecim ad quadraginta spatio nycthemeri. Respectu dosium Conii maculati notandum, admodum esse variam ægrorum pro hocce pharmaco receptivitatem, quapropter dosibus semper minoribus cura inchoanda erit, gradatim et caute ad majores ascendendo, donec elapsis sex vel octo horis, post assumptum remedium, siccitas faucium levisque vertigo, symptomata narcosin manifestantia, insecuta fuerint; tunc danda mora per unum alterumve nycthemeron, iterumque dosi aliquantulum minori, quam quæ narcosin produxit, incipiendum, sensim sensimque ascendendo.

CONVOLVULUS JALAPA.

IPOMŒA MACRORRHIZA. MICH.

IPOMŒA JALAPA. REDMAN COXE.

*Ялана; Вьюнокъ; Пасилизные колокольчики;
Посоень.*

Planta caule volubili (unde Convolvuli nomen), foliis ovatis subcordatis, obtusis, pedunculis unifloris. Americæ australis regionum calidarum et temperatarum incola; in viciniis urbis Mexicanæ Xalapa seu Jalapa abunde crescens, æque ac in silvis ditionis Vera-Cruz; in declivitate orientali Cordilleri Annahuac, inter 19° et 20° latitudinis, etiam frequens. Cl. Pen-

tandr. O. Monogyn. O. N. Convolvulaceæ. Perennis. *Usualis est:*

RADIX (*Яланный корень*) integra, crassa, rotunda, oblonga, fusiformis, rugosa, carnosâ, vetustior pondus 50 librarum aliquando æquans, unde nomine *Ipomœæ macrorrhizæ* a MICHAX insignita. Venalis transversim secta est in taleolas, trium circiter linearum crassitie, a 4–8 unciarum pondus habentes, externe fuscas, interne rufescentes, circulis notatas concentricis fusco-nigricantibus, resinosis, textura interna cellulosa lucidiori. Bonæ indolis radix sit ponderosa, compacta, et in fractura particulis interspersa micantibus, resinosis; igni admota flammam concipiat, et contusa non admodum difficulter in pulverem redigatur. Interdum ejus loco radicem *Convolvuli Mechoacanæ*, *Mirabilem Jalapam*, et *Dichotomam* usurpatam fuisse, notarunt multi; sed differentia facile innotescit, hæc enim in taleolas secta, colore pallidior, spongiosa, facile friabilis et in superficie circulis notata. Nunquam etiam virtute cassa venit; hinc ipsa radicis frusta, et quidem ponderosa et dura, non pulvis ab aromatariis emi debet. Radix *Bryoniæ albæ*, qua interdum permiscetur, itidem colore pallidiori, textura spongiosa, minori gravitate, majori fragilitate, tum et annulis et radiis in interna substantia discriminatur. Ipsius *C. Jalapæ* frusta pallidi coloris, fragilia, levia, foraminibusque pertusa, rejicienda sunt.

Q. Odor radicis peculiaris est ingratus; sapor acris, resinosis, pungens, imprimis fauces adficiens, nauseosus. Chemica analysis, a GEBERO instituta, radici siccæ resinam, cum duriozem tum mollem, pigmentum, quod a carbonate quolibet alcalino rubrum induit colorem, phosphatem potassæ et calcariæ, nec

non sulphatem, bassorinum, albumen, amyllum, materiam fibrosam ligneam, aquam et salia varia inesse docuit. HUMEUS JUNIOR principium peculiare (Jalapinum) in resina se reperisse contendit; DULKIUS tamen sufficienter probavit, principium ejus esse resinam acido acetico intime copulatam.

V. Cathartica; hydragoga. Resinæ drastica; anthelminthica.

U. Actionem et secretionem mucosæ intestinorum adaugendo, nec non totius tractus intestinalis vermiculares motus intendendo, contenta ejusdem, sintne fæces, mucus, vermes, etc. evacuat. Ut nervorum plexus abdominales irritans adhibetur radix in atonia viscerum abdominalium, dyspepsia, obstipatione, præsertim cum bile taurina spissata, et amaris, seu refractis dosibus irritandi scopo, seu cathartico. In asthmate etiam humido (in connubio polysulphureti stibii) rachitide, atrophia, obstructione pancreatis (cum saponem et bile taurina spissata) laudatur. Hydropi, sub abdominali stagnatione, præsertim si alvum etiam duci expediet, cum bitartrate potassæ, scilla, polysulphureto stibii, etc., conjuncta, stimulum intestinibus imprimendo, medetur. Febris intercurrentibus, morbis etiam cutaneis, lumbricis, imo tæniæ, opposita profuit. In typho, scarlatina, cynanche maligna, chorea et tetano usus ejus suppetias tulit. Sed inflammatorio statui, plethoricis, congestionibus et spasmodicis abdominalibus laborantibus, in hæmorrhagiis pronis et hæmorrhoidicis alienus est; ita robustis minus irritabilibus, vulgo phlegmaticis, opportunus. Minus excalefacit quam aloë, neque ita alvum, ut rheum, post catharticum effectum, adstringit. Resina Jalapæ cautissime utendum, ne ventriculi et intestinorum plicis adhærens, permolestas cieat turbas,

termina videlicet, hypercatharsin, quin imo inflammationem, aliaque adhuc duriora mala. Neque spernendum est, eidem bono, ut pulvis radicis sollicite et subtilissime tenuetur cum bitartrate potassæ, vel saccharo. Aromatis etiam ejusvis tantillum adjicere perutile est.

D. Si duntaxat nervorum plexus irritare lubet, tum radix a duobus ad quatuor grana infantibus, adultis vero a quatuor ad sex exhibetur, congrua remediorum copula. Movendæ leniter alvi gratia infantibus a quinque ad sex grana, adultis a sex ad decem dantur. Scopo cathartico adultis scrupulus ad semidrachmam sufficit. Forma pulveris est adcommoda.

CONVOLVULUS SCAMMONIA.

Скаммонія.

Planta Syriæ, Mysiæ et Cappadociæ, imprimis in jugis montium inter Latacheam et Aleppo sponte et ubertim crescens, unde ad nos importatur. In Persia, et Cockin-China nonnunquam occurrit. Convolvulo Sæpio, nobis indigeno, haud absimilis. Cl. O. et O. N. præcedentis. *Usualis est:*

GUMMIRESINA (*Scammonium. Скаммонія смола*) substantia cinerea, levis, friabilis, acris, fracturæ splendentis, aqua, si solvatur, lactea, in viride vergens. Optima incisione radicis, vilior expressione aut decoctione plantæ obtenta; cæterum eo melior est, quo aqua solubilior. Præferenda est quæ ex Aleppo adfertur, Antiochena, seu Smyrnæa vilipenditur, estque succus lactescens, coctione inspissatus, e Cynancho

Monspeliano, qui et gravior, et nigrescens, et debilius purgans est.

Q. Odoris peculiaris ingrati, caseum ovillum vetustum redolentis; saporis initio haud fortis, sed postea amari, nauseosi, acris. Secundum chemicam analysisin, a **BOUILLON LAGRANGE** institutam, Scammonium constat e resina flava, translucente, fragili facileque in alcohole solubili, e gummi; materia extractiva amara in aqua et spiritu vini solubili, et materia vegetabili, arena admista. Pro diversa tamen Scammonii varietate, partium constituentium ratio variat, et quidem, quo melius est Scammonium, eo resinæ majorem quantitatem continet. Aqua quartam ponderis partem, alcohol purissimum duas tertias, dilutum vero totum solvit, si solummodo quisquillas et inquinamenta excipias. Solutiones Scammonii nec acidis turbantur, nec salibus metallicis, nec ammonia; alcalia vero fixa, præcipitata flava deponunt, virtutibus Scammonii haud mutatis. Arena, cineribus, farina tritici et carbonate calcariæ adulteratur non raro; omnia tamen solutione in alcohole diluto facillime deteguntur; carbonas calcariæ autem quovis acido fortiori addito mox innotescit.

V. Admodum stimulans; drastica; anthelminthica; jalapæ haud absimilis, nisi quod eam irritante superet qualitate.

U. In morbis viscerum abdominalium atonicis, cathartica exigentibus, ægris fortioribus convenit; infantum quoque variis adfectionibus, quæ colluvie mucosa et ventriculi eruditibus stipantur, perquam opportune occurrit. Muco tamen deficiente cautissime adhibendum est Scammonium, ne præter justum inte-

stina irriter et inflammationem eorum inducat. In torpore melancholico, hydropico, et in tænia evocanda haud frustranea celebratur laude, æque ac in quacunque helminthiasi.

D. Grana duo, vel quatuor pro dosi dantur. Largiori dosi non solum alvus vehementer cietur, sed etiam tormina et nervorum distentiones excitantur. Rarius per se, plerumque in connubio aliorum, ejusdem farinae, propinatur. Cum sulphate potasse tritum cremori tartari, antimonialibus, chlorido hydrargyri, congrue miscetur; cum mucilaginoso et decocto glycyrrhizæ apte emulsionis formam induit. Cum acidis commistum, Scammonium inertius redditur; alcalia vero fixa intendunt ejus vim.

COPAIFERA OFFICINALIS.

Kopaieoe древо.

Procera et pulchra arbor Americæ australis, Brasiliæ, insularum Caraibensium et Novæ Granatæ indigena. Cl. Decandr. O. Monogyn. O. N. Leguminosæ. Usuale est:

BALSAMUM (*B. de Copaiva* seu *B. Copaivæ*), succus peculiaris balsamicus, e trunco arboris profundius inciso stillans, ejus tamen quantitas variat, tum pro arboris ætate, tum etiam pro ipsius varietate; nam non modo supradieta planta balsamum largitur, sed multe pleræque aliæ ejusdem generis, ut *C. multijuga* MART. *C. cordifolia* HAYNE, et aliæ forsane multe. Hinc qualitatis etiam dispar est ratio ita, ut duæ balsami species in mercatura veniant: 1) Balsamum

Antillarum, coctione forsan ramorum arboris elicatum (ex Jamaica importatum), flavescens, spissum, opacum, odore debili, sapore ingrato, vix unquam medico usui inserviens, et 2) Balsamum Brasiliense, optimæ qualitatis et solum medicinæ dicatum, ab initio tenue, coloris expers, transparens, ponderis specifici = 0,950. Non raro terebinthina et oleis expressis mixtum occurrit. Terebinthinam nonnisi accurata per gustum et olfactum exploratione detegimus; olea expressa, quæ in alcohole non solvuntur, secernit alcohol; quæ vero in eodem solvuntur, prodit indoles balsami mitior et æther sulphuricus, cui resistunt.

Q. Balsamum Copaivæ Brasiliense odoris est oleosi, haud plane ingrati; saporis debilis aromatici, amariusculi, subacris, diu linguæ adhærentis. Guttula ejus, aquæ ex alto instillata, primo fundum petit, paulo post versus superficiem assurgit, agitata vero, aquæ debilem impertitur odorem. Temporis progressu sensim condensatur, turbidius fit, odore saporeque pedentim orbatur, et tandem considet in aqua. Pari portione spiritus vini rectificati permixtum, solvitur ex toto, id quod etiam fit, si balsamum eum æthere, oleis æthereis nec non pinguibus commisceatur, imo eum aqua quassatum solvi videtur, ea tamen quieti exposita paulatim tendit superiora versus. Mucilagine juvante, vel vitello ovi constantior fit mistio, et bonam præstat emulsionis formam. In cochleari platineo igni admotum, comburitur et avolat forma vaporis albi. Saccharo, salibus variis et multis aliis substantiis facile jungitur; cum magnesia vero eam nanciscitur spissitudinem, ut massam pilulis formandis aptam præbeat. **Analysi Balsami Copaivæ** primum **HOFFMANN** et **SCHÖNBERG** operam dederunt, posterius **STOLZE**, nuperrime

tandem GERBER, THOMSON aliique, unde constat, præter oleum æthereum, resinam peculiarem ei inesse flavam, fragilem, styracino analogam, quæ a PELLETIER crystallorum capax æstimatur. Analyseos educta, modico juvante tepore, conveniunt ad formandum idem balsamum, quod nonnisi colore intensius fusco a genuino discerni potest. Relatio balsami ad tincturam heliotropii, quam rufat, non ab acido peculiari, ut quondam sine ulla ratione putabatur, sed a resina dependet, quæ etiam in causa est, cur balsamum hoc eum substantiis alcalinis debilioribus mixtionem inire valeat.

V. Propter resinæ copiam, cum oleo æthereo copulatam, Balsamum Copaivæ stimulantem exserit virtutem, in systemate vasculari et nervis vitæ organicæ dicatis manifestam, ut exinde calor corporis, pulsum ictus, sudor et lotium adaugeantur. Protracto ejus usu lotium valde copiosum fit, peculiari inquinetur odore, virescentem induit colorem, et turbidam ac mucosam nanciscitur qualitatem. Præprimis notanda est vis ejus in membranas mucosas, præsertim viarum urinarum et genitalium, quas peculiari modo adficere videtur. Largior dosis digestionis functionem citissime destruit, sensum ustionis ad oesophagi tractum producit, cardialgiam provocat, diarrhœam movet, torminibus haud raro stipatam, nauseam et vomitum. Perverse adhibitum, sicut reliqua balsama, congestiones et hæmorrhagias excitare potest.

U. Quamprimum de valida, peculiari quasi, actione Balsami Copaivæ in membranas mucosas satis constitit, multi Medicorum variis illud morbis adcommo- dare studuerunt, idiopathica vel consensuali etiam mucosarum adfectione manifestis; nec inania omnino fuisse tentamina, propria evictus sum experientia.

Atonia igitur mucosarum urgente fas est ad hoc confugere medicamen, ejus beneficio inveterati etiam hujusce notæ morbi fauste sublato memorantur. Catarrhus chronicus, vel pectoris colluvies mucosa radicitus curantur hoc remedio, copiosam movente expectorationem, quin tonus partium inde exhauriatur. In fluxu genitalium mucoso, atonia eorundem, fluore albo, mictu difficili, pollutionibus, bonum præstat auxilium, imprimis autem in blennorrhœa secundaria efficax est, ubi jam inflammationis vehementia disparuerit, nec mictus dolorosus, neque tumescencia aut rubedo meatus excretorii urethræ adsit, his enim præsentibus balsamum nocuisse, experimenta probant. Nec silentio prætereunda est nova Balsami Copaivæ in blennorrhœa adhibendi methodus, larga illud dosi porrigere suadens, primum a Franco-Gallis (in Hôtel-Dieu Massiliæ) et nuperrime a nostratibus comprobata, quæ tamen cuidam MONTEGGIO damnum intulit. KOPPIUS, præ cæteris Balsamum Copaivæ in blennorrhœa curanda laudibus efferens, primordiis mali, scilicet dum pruritus, ustio levis, aliaque adparent, illud opponere suadet, ulteriorem morbi progressum tali ratione impeditum expertus. Si diarrhœa sub usu ejus adpareat, tinctura opii ei tanquam obex ponatur necesse est; exanthema vero, urticariæ ad instar efflorescens, præcipue apud feminas, diebus aliquot elapsis, sponte disparet. Non est, ut cum quibusdam phthisi purulentæ renum, aliorumve nobiliorum organorum suppurationi, certum e Balsamo Copaivæ quærere præsidium suadeam; ubi tamen vix ulla spes aridet, anceps etiam tentare fas est adminiculum; nec desunt specimina mali horrendi, quod, si non prorsus hoc remedio extinctum, certe sublevatum et mitigatum fuit. Non vero plane desperandum est, si vesi-

cæ urinariæ aut ureterum mucosa, vel prostata, superficiali suppuratione adfectæ sint; his enim in casibus haud raro optimum pollicetur successum. Hæmorrhoidibus opitulatur internis, nec non alvo tenesmis oppressæ, post dysenteriam superatam superstitionibus, et quidem parva dosi cum vitello ovi forma emulsionis pro-
fectum. Dysenterici etiam, ejusdem auxilio profligatæ, **HUFELAND** memor est. Externus ejus usus cæteris balsamis haud absimilis est, præcipue autem in vulneribus atonicis et furunculis commendatur; prodest etiam in blennorrhœa, injectionis forma administratum.

D. Balsamum purum per se a decem ad quindecim, vel viginti, guttas et ultra aliquoties per diem sumitur cum aqua, saccharo, syrupo vel alio quovis idoneo vehiculo. Aptior tamen est emulsionis forma, mediante gummi arabico, vitello ovi, mucilagine, vel lacte amygdalino spissiori obtinenda. Quibusdam pilularis forma arridet, si balsamum cum extractis amaris, myrrha, ferro, gummi kino aliisque combine-
tur. Probetur velim et exploretur virtus clysterum, cum Balsamo Copaivæ parandorum, quos a nostratibus olim in blennorrhœa commendatos fuisse novimus. **FR. HOFFMANN** summam vim adscribit oleo volatili, destillatione Balsami Copaivæ cum aqua obtento, quod eo teste, in alcohole purissimo solutum, et cum axungia porcina ad unguenti formam redactum, in rheumatismo pertinacissimo et membrorum debilitate, vel paralysi, efficacissimum se præstitit.

CROCUS SATIVUS.

Шафранъ.

Planta Orientis bulbosa, in locis montosis Persiæ, Ægypti et australis Europæ sponte crescens, nunc autem in multis plerisque Europæ regionibus culta, in Germania præsertim, Franco-Gallia, Italia aliisque. Cl. Triandria. O. Monogynia. O. N. Irideæ. Perennis. *Usualia sunt:*

STIGMATA cum styli parte (*Crocus* seu *Crocum*) autumnali tempore extrahenda, et siccata in vesicis vel vasis probe clausis servanda. Styli filiformes sunt, trifidi, flexiles, flavi, ad pollicem longi; recentes recti sunt, siccati vero vario modo incurvi.

Q. Bonæ notæ *Crocus* ex fusco ruber est, nitidus, attactu subpinguis, levis, difficile in pulverem tenuandus; odoris peculiaris, fragrantis, grati et adeo narcotici, ut ex longiori ejus olfactu gravedo capitis, vertigo, stupor, syncope, quin imo apoplexia interdum sequatur; saporis amaricantis balsamici. Digitos fusco-rubro colore inficit, manducatus salivam fusco-flavo tingit, spiritum vini et aquam aureo flavo. Optimus habetur Anglicus; huic accedunt Austriacus et Gallicus; e Hispania vero importatus vilissimus est. *Crocus* Orientalis jure cæteris præfertur. *Crocus* venalis a lucri cupidis adulteratus haud raro obvenit; permiscetur enim: vel cum floribus Punicæ Granatî, vel cum floribus Calendulæ officinalis, vel cum petalis Carthami tinctorii, vel cum ipsis Croci stigmatibus, ope spiritus vini præstantiore parte orbatis, et hinc inertibus, vel tandem cum fibris carnis bubulæ fumo duratis et coctis. Odore debili, vel vix ullo, sapore fatuo, nec non de-

fectu indiciorum, quæ genuino propria sunt, facili modo discernitur. **VOGEL**, **BOUILLON LAGRANGE** et **ASCHOFF** chemice Crocum investigando obtinuerunt: aquam, gummi, albumen, oleum volatile, materiem ceræ similem, quæ secundum **ASCHOFF** balsamo analogâ videbatur, fibram vegetabilem et substantiam peculiarem, propter qualitatis colorificæ abundantiam *Polychroites* dictam, cujus tamen color insolatione et aqua chlori plane destruitur. Substantia hæc suave olet, mellis ad instar, gustui amara est, pungens, et aquæ adeo avida, ut aëri exposita humescat et tenacem spissitudinem adipiscatur; in alcohole solubilis, in æthere parum, nullatenus vero in oleis pinguibus et volatilibus. **HENRY** Polychroitem pro connubio olei ætherici cum materia colorante assumit, et priori horum potius efficaciam Croci tribuendam esse arbitratur.

V. Stimulans valida, nervos et vasa excitans; aromatica; narcotica; sæpe emmenagoga. Minori dosi gratum calorem provocat, halitum cutis, hilaritatem, lotiumque haud raro movet, majori vero sanguinem ad caput vehementius pellit, ejusque circuitum ita adauget, ut hæmorrhagiæ exinde aliquando adpareant. Si dosis nimia fuerit, plerumque observantur: æstus, cephalalgia gravissima, anxietas, visus obnubilus, mentis alienatio et lethargia, in mortem abitura apoplecticam. **RICHARD** inter tonica enumerat Crocum, cujus virtute (parva dosi — 3 — 6 granis, forma pulveris) ciborum sustentatur appetitio et digestio bona. *Polychroites* non salivam modo et excrementa tingit, verum etiam omnes vel maxime absconditas organismi partes, ossibus exceptis (**GIBSON**). Forsan joci gratia memorantur gravidæ Croco diutius usæ, quarum neonati flavi fuisse dicuntur.

U. Qua remedium convenit neurosisibus adynamicis, nec non variis spasticis et convulsivis adfectionibus; hinc cum successu adhibetur in febre nervosa ad putredinem proclivi, in melancholia, hypochondriasi, tussi spasmodica et convulsiva infantum, præsertim ubi timor adest, ne opii usu alvus strictius constipetur. Amenorrhœæ medetur, et hic forsàn quærenda est causa, cur hysteriasi olim cingulo inclusus opponeretur Crocus; lochiis quoque movendis sæpius perutilis, præsertim si mala ab uteri atonia ortum ducant, vel spasmodica ejus stipentur conditione. WENDT expertus est ejus utilitatem ubi osteocopi noctu acerbi urgebant. Orientis incolæ ad potiones inebriantes parandas opio aliisque narcoticis succedaneum esse Crocum putant; in Europæ vero quibusdam regionibus, forsàn coloris gratia, liquorum dulcium (*Liqueurs*) in mixtionem et additur alimentis, caseo, butyro et bene multis. Extrinsecus cataplasmati additus in ophthalmia catarrhali, in inflammatione testiculorum, nec non in compescendis mariscis hæmorrhoidalibus dolorificis opem fert. Ulceribus quoque resolvente et emolliente virtute prodest, ubi scilicet dolorem sopire vel suppurationem promovere expedit. In nausea velificantium quidam Crocum regioni ventriculi infricandum esse volunt.

D. Forma pulveris a granis sex ad scrupulum, bis aut ter in die; pro infuso, spatio nycthemeri consumendo, sumitur scrupulus vel drachma ad quatuor uncias aquæ. Tincturæ porriguntur guttæ 15 — 30, bis vel ter in die.

CROTON TIGLIUM.

Кротоновое дерево.

Arbuscula insularum Moluccensium, Ceyloniæ, Malabariæ, Indiæ Orientalis et Cochin - Chinæ, in locis saxosis copiose proveniens, duodecim vel quindecim pedum altitudinem non excedens, ramis expansis, cortice molli nigricante. Folia alterna, ovata, acuminate, serrata, glabra, duas habent glandes basi adnexas, et petiolis longiusculis nixas. Flores erecti simplices in racemos abeuntes; floribus masculis calyx est cylindricus quinque-dentatus, corolla pentapetala straminei coloris, cum decem vel quindecim staminibus; femineis vero calyx multifidus, cum tribus stylis bifidis, et sub germine reflexus, absque corolla. Capsula trilocularis glabra, quovis loculo unicum continens semen, magnitudine pisi, fuscum, ex uno latere nonnihil concavum, altero convexum. Cl. Monœc. O. Monadelph. O. N. Euphorbiaceæ. *Usuale est:*

OLEUM, e seminibus Crotonis Tiglii expressione obtentum; coloris est flavi nonnihil rubicundi, consistentiæ olei olivarum, odoris peculiaris nauseosi, resinam jalapæ aliquantulum redolentis, saporis aeris, pungentis ita, ut guttula ejus ori ingesta, ab initio blande oleosa, cito ingrati provocet sensationem caloris, quæ dein in acrimoniam et ustionem abit, atque linguam, palatum et fauces graviter et diu offendit. Ex Indiis Orientalibus importatur ab Anglis et magno emitur pretio; hinc nonnulli oleum e seminibus Crotonis Tiglii in Europa parare tentaverunt; sic FELD expressit oleum plane ejusdem consistentiæ, acrimonie et coloris, nec hilum qualitatibus medicis anglico cedens. Sæpius adulteratur oleo ricini, ol. jatrophæ curcas, jatro-

phæ multifidæ vel alio quopiam oleo expresso; imo artificiale prostat e resina jalapæ, balsamo canadensi soluta, paratum, quod ope alcoholis, resinam acerrimam extrahentis, detegitur. In Gallia oleum euphorbiæ lathyridis oleo Crotonis Tiglii substituitur, vel huic adulterando inservit. Cl. tamen NIMMO Glasgoviensis docet, hoc et alia olea forte admista ponderis specifici varietate dignosci posse.

Q. In Bengalia, variisque Indiarum Orientalium locis a vetustissimis temporibus virtute drastica inclaruit hæc arbuscula, cujus oleum et semina, vulgo dicta: *Grana Molucco, Nuclei cathartici, Tiglii grana*, ante 300 circiter annos in Europam delata fuere. Nostrates tamen, atroci hujus remedii efficacia perterriti, vim salubrem ei derogarunt; donec tandem BRANDES, FROST, PARIS et NIMMO, exacta disquisitione chemica nobiscum communicata, usui medico illud restituerunt. BRANDES in nucleo non decorticato acidum crotonicum alcaloidi peculiari nuptum, et oleum reperit; NIMMO, oleum examinando, ex 100 ejus partibus extricavit 45 p. principii acris valide purgantis, et 55 olei puri — plane innocui, oleum olivarum æmulantis, et vix ulla laxandi proprietate pollentis. Hinc oppido liquet, virtutem olei medicam principio isti insidere, cui PARIS et NIMMO *Tiglini* nomen indiderunt, et quod in æthere, alcohole, oleo quovis volatili et pingui solvitur, elaterino momordicæ elaterii haud absimile est, et vix ullam qualitatem alcalinam possidet. Haud itaque mirum videbitur cur oleum Tiglii tam facile adulterari, imo cuivis menstruo idoneo virtutem drasticam impertire possit. Principium istud activum in embryone et imprimis cuticula ejus residet, oleum enim Moluccense, e nucleis omnino denudatis expres-

sum, alvum quidem ducit, mitiore tamen drastica qualitate gaudet.

V. Omnibus arbusculæ partibus heroica inest drastico - cathartica, lethifera si incaute ingeratur. Oleum dosi incongrua porrectum, citissime alvum commovet, excrementa aquosa copiosissima pellendo, tumorem labiorum oris et faucium, cardialgiam et colicam, tandem inflammationem canalis intestinalis exitialem provocat. Provide vero et congruo vehiculo ingestum, evacuat alvum, quin ulli discrimini ansam præbeat. In Asia citri aurantii vel e. medicæ malum in oleo Crotonis per mensem maceratum, urgente necessitate, naribus admovetur, ut ex olfactu ventris exoneratio insequatur; in Indiis vero Orientalibus e hujusce pomi attactu alvum purgari ferunt, quod tamen incredibile est auditu. Laudatur etiam emmenagoga, anthelminthica et hydragoga olei virtus, a drastica ejus qualitate procul dubio desumenda. Externe etiam adhibitum oleum eosdem præstat effectus; regioni umbilicali infricatum, vermes pellendo (LEMERY), intestina cito exonerat, et cutem irritando, pustulas provocat.

U. Olei Crotonis Tiglii cum multis plerisque drastico - catharticis communis est; imprimis vero inclaruit, ubi alia mitius purgantia medicamina effectu careant, id quod hominibus torpidis, phlegmaticis nec non maniacis haud raro accidit; ubi nociva quædam e canali intestinali citissime evacuanda sunt, quæ temporis dispendio periculum minantur; certum tandem auxilium est, ubi alia ori ingerenda intus sumi nequeant. Non enim tantum ad solvendam alvum pertinaci modo obstipatam, muco primarum viarum nimio vel tubo intestinali saturninis infecto, oleum Crotonis

adhiberi solet; verum etiam permulti Medicorum (Angliæ: PERRY, NIMMO, PEARSON, SMITH, WILSON, et al. Italiæ: MORELLI, BRERA, BERLINGHERI, TANTINI et al. Germaniæ: HUFELAND, PRIEGER, SEILER et al. Galliæ: MAGENDIE, CAVENTOU, RECAMIER, BALLY et al.) variis morbis illud accommodare conati sunt. In hydrope nempe et quidem ascite, alvum ducendo et lotium (BRERA), valde prodest; helminthiasi succurrit, imo exempla exstant tæniæ usu ejus expulsæ. In ictero cholagoga invaluit virtute, et variis in morbis suppetias tulit, ubi e re fuit humorum quantitatem diminueret. Ubi citissima et valida derivatione ad canalem intestinalem opus sit, nullum omnino medicamen sese præstabit efficacius, ita quidem, ut apoplecticos ex mortis faucibus nonnunquam usu olei Crotonis ereptos fuisse constet. Hinc jam ex antagonismi lege ejus actio in eutem debilitans apparebit, quod TEGART aliquoties expertus est. Maniacis, si non ex toto auferat malum, insigne tamen præbet solamen; eodem cum successu adhibetur contra dolorem faciei excruciantem (prosopalgia). Usus tamen ejus, quod de omnibus etiam drasticis probe notandum est, summam requirit cautelam; quodvis enim medicamen, licet sit plane innocuum, nocebit absque indicatione propinatum. Ubi status inflammatorius canalis intestinalis, vel spastica ejus adfectio suspicata fuerit, ubi crethismus systematis vascularis nimia cum sensibilitate in conspectum venit, ab usu olei hujusce est abstinendum.

D. Gutta $\frac{1}{2}$ — 1, vehiculo idoneo porrecta, jam alvum multoties ducet. Si validiori intestinorum commotione opus sit, cautissime adaugeatur dosis ad duas guttulas usque. Largius porrectum certe nocebit.

Nondum tamen de stabilienda dosi omnes inter se consentiunt; nonnulli enim ad octo imo decem guttas præscribi illud volunt; aliorum vero experientia constat (SCNEIDER, GRÄFE), $\frac{1}{6}$ — $\frac{1}{5}$ guttulæ partem effectum laxantem, eumque optimum, præstitisse. Controversiam hanc respectu doseos tali ratione explicare conatus est BENVENUTI — nonne forsax laxans ejus actio cum irritatione in faucibus oriunda in ratione contraria sit, ita quidem, ut $\frac{1}{2}$ guttam, minus adficiemem fauces, melior subsequatur effectus, quam dosin ad 10 guttas adauctam? (*Med. Chir. Zeit.* 1825. B. 4. S. 326). Ad evocandam tæniam gutta una, aliquoties per diem repetita, optimo cum successu usus est PUCINOTTI. Hypercatharsis forte superveniens, butyro, mucilaginosi et opii usu repetito moderatur.

CUCUMIS COLOCYNTHIS.

Колоцинтъ.

In Syria, circa Aleppo, in Arabia petrea, nec non in Nubiæ desertis (Wady Om-gat), item in insula Cypro et circa promontorium Bonæ Spei, spontanea. Cl. Monœc. O. Monadelph. O. N. Cucurbitaceæ. Annua. *Usualis est:*

FRUCTUS, seu pepo globosus, ad pomi aurantii vel pugni quandoque magnitudinem accedens (qui ad nos cortice externo ex flavo viridi jam spoliatus advehitur), albidus, compagis levis, fungosæ, coriaceæ, intra cellulas copiosas, et semina oblonga, compressa, dura, ex flavo vel rubro fusca includens. Semina acuta, nigricantia, continens rejiciendus est. Parenchyma

ejus, a seminibus liberatum, vulgo *Pulpa Colocynthidum* appellatur.

Q. Saporem offert amarissimum, acrem, nauseosum; odorem subdulcem, nauseosum. Analyti chemica obtenta fuere: resina, olei pinguis tantillum, et multa mucilago (quæ, cum spiritu vini digesta, tincturam obtulit turbidam) nec non salia quædam. VAUQUELIN ex hoc fructu substantiam peculiarem, *Colocynthinum* dictam, extractum illius aquosum in spiritu vini solvendo, tincturam destillando, et dein vaporando, elicit: substantia hæc refert massam ex flavo fuscam, fragilem, in alcohole et æthere lubenter, in aqua autem ægre solubilem. Huic principio amarities et omnis virtus Colocynthidum inesse creditur.

V. Stimulans; drastico-cathartica. Pulpa Colocynthidum, virtute fructus præ cæteris pollens, exigua dosi data, vasorum nervorumque activitatem intendit, hinc absorptionem et secretionem, imprimis per canallem intestinalem et organa uropoëtica promovet. Nimia dosi porrecta dolores colicos constantes, alvum eruentam, inflammationem ventriculi et totius intestinorum tractus, surditatem, imo deliria, in mortem abitura, provocare solet.

U. Convenit imprimis hominibus succi plenis, obesis, ætate provectoribus, ubi vel directa evacuatio sollicitanda, vel irritatio a partibus magis adfectis ad canallem intestinalem derivanda est; hinc in obstructionibus viscerum, hydrope atonico, ictero aliisque morbis, torpore generali stipatis, idoneum sistit remedium. Neurosibus variis, paralysi, insaniam, dolori capitis chronico, apoplexiæ serosæ, epilepsiæ Colocynthidem aliquando mederi, experientia neotericorum evicit. Extrinsecus Colocynthinum unguento quolibet

nuptum infricatur abdomini ad expellendos vermes intestinales. Phthisicis, gravidis, puerperis, feminis menstruatione durante, item hominibus debilibus, inflammatione ventriculi vel intestinorum, dysenteria vel diarrhœa diuturna jam antea adfectis, teneris et junioribus, nunquam Colocynthis exhibenda est. Sub infestis symptomatibus, ex abusu illius oriundis, in oleosis, et clysteribus emollientibus præsidium quaerendum. Camphora etiam pro antidoto habetur.

D. Pulpæ Colocynthidum: grani dimidium ad grana duo vel quatuor. Pulpæ grana triginta, in selibra aquæ decocta, pro clystere. Scopu cathartico optimum connubium extracti ejus compositi cum chlorido hydrargyri et sapone jalapino. Colocynthinum datur a $\frac{1}{12}$ ad $\frac{1}{8}$ grani partem pro dosi, forma pulveris aut pilularum, vel etiam in guttis.

CYTISUS SCOPARIUS. DE CANDOLLE.

SPARTIUM SCOPARIUM.

Дрокъ.

Frutex regionum Rutheniæ australiorum, in agris siccis ad altitudinem quatuor vel sex pedum creseens, ramis angulatis, foliis ternatis, summis simplicibus, floribus solitariis axillaribus. In Siberiæ occidentalis arenosis et silvaticis locis frequenter provenit. Cl. Diadelph. O. Decandr. O. N. Leguminosæ. *Usuales sunt:*

SUMMITATES (*Cacumina*) seu herba cum floribus.

Q. Si contundantur graveolent; os amarore nauseoso adficientes gustati. Analyti chemica inde ab initio a CADET DE GASSICOURT suscepta, materies quæ-

dam elicitā fuit peculiaris, badii coloris, partim volatilis, in aëre atmosphærico liquescens, in alcohole et aqua solubilis, cui efficientiam fruticis quidam imputare cupiunt.

V. Diuretica, cathartica. Semina, nunc obsoleta, in decocto esse vomitoria, LOBELIUS auctor est. SYDENHAMO teste, incineratæ etiam summitates lotium et alvum copiose movent.

U. Dudum jam in hydrope usitatum remedium, nec hodie despiciatui tradendum est; permultis enim constat experimentis, vix unquam fallax esse hoc medicamen in curando ascite magnæ molis, et anasarca gravi, diuresin et alvum movendo. Si Cl. SYDENHAMUM placuerit imitari, eximie scopus assequitur administratione cinerum C. Scoparii in infuso vinoso. (℞. Scoparii libram, vini Rhenani libras quatuor; infuso pugillum unum vel alterum foliorum absynthii vulgaris addendo). Liquoris hujus unciis quatuor ter in die potatis hydropes, pro deploratis habiti, fauste leguntur devicti. Inter farraginem hydrophobiæ curandæ remedium C. Scoparius etiam usurpatus quondam fuit; id quod, nunquam probatum experientia, inter inania tentamina referendum esse judico.

D. Præcipiunt quidam omni hora duo cochlearia haurire decocti, ex uncia summitatum cum libra aquæ ad remanentem selibram parati, donec vel laxatio ventris superveniat, vel urinæ profluvium. Potius tamen infusi forma commendari meretur.